

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**
www.economy-confer.com.ua

Економічні аспекти розвитку країни: сучасний стан, проблеми та перспективи

*Збірник тез
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

23 квітня 2015 р.

Тернопіль
2015

"Економічні аспекти розвитку країни: сучасний стан, проблеми та перспективи": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2015. – 59 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Економічні аспекти розвитку країни: сучасний стан, проблеми та перспективи», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Адреса оргкомітету:
46001, Україна, м. Тернопіль, а/с 71
тел. 0977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економіка та підприємництво

***Гірман Алла Павлівна, Камай Каріна Іванівна* ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....6**

***Корнієцький Олександр Владиславович* ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ.....7**

***Кулиба Святослав Петрович* ВПЛИВ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....11**

***Мішеніна Г.А., Галинська Ю.В.* ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО МОНІТОРИНГУ МУНІЦИПАЛЬНОГО УТВОРЕННЯ.....14**

***Орел Володимир Миколайович* ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ КОНКУРЕНЦІЇ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ15**

***Полтавець А.О.* ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ІНВЕСТИВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ.....19**

***Стрижак Олена Олегівна* ОСОБЛИВОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ.....21**

***Тихенко Володимир Сергійович* ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ І МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННИМИ ПРОЕКТАМИ В УКРАЇНІ.....23**

Облік, статистика і аудит

***Голишевська Лариса Віталіївна* ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....26**

***Дерев'янка Людмила* ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....28**

Сливінська Оксана Богданівна РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....30

Банківська справа. Фінанси, грошовий обіг та кредит

Демкович Оксана Володимирівна АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ.....32

Дзюнь Олена Богданівна ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СПОЖИВАЧІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....35

Лук'яниця Артем Олегович ПОНЯТТЯ ІНТЕРЕСУ В СТРАХОВИХ ВІДНОСИНАХ.....36

Рудовет Анна Олександрівна СТРАХОВІ БРОКЕРИ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....39

Податкова система. Бюджетна система.
Правові відносини в економічній системі

Тягай Вікторія Олександрівна, Кузьміна Катерина Геннадіївна НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РІВНЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ.....43

Інвестиційно-інноваційні процеси в економіці

Артеменко Інна Леонідівна ПРИГНІЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ.....45

Гагаріна Яна Юріївна, Желєзнова Альона Олександрівна ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.....47

Дейнека Ольга Сергіївна ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....50

***Пермінова С.О., Узлюк Г.Д.* ПАТЕНТНА ОХОРОНА
ВИНАХОДІВ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....51**

Світова економіка та міжнародні відносини

***Шевченко Анастасія Ростиславівна* ДЕЯКІ ПОЛІТИЧНІ
АСПЕКТИ ОКРЕМИХ СКЛАДОВИХ ЧИННИКІВ
ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ.....53**

Економічна наука та освіта

***Кривцова Марина Сергіївна* ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ.....56**

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гірман Алла Павлівна

кандидат економічних наук, доцент Дніпропетровської державної фінансової академії

Камай Каріна Іванівна

студентка Дніпропетровської державної фінансової академії

Актуальність теми аргументується тим, що використання робочої сили на підприємстві значною мірою залежить від організації праці, яка має забезпечувати раціональне поєднання всіх складових виробництва для досягнення найефективніших результатів.

Організація праці на підприємствах здійснюється в конкретних формах, різноманітність яких залежить від таких основних чинників: науково-технічний прогрес, психофізіологічні фактори, система організації виробництва, умови зовнішнього та внутрішнього середовища.

На сьогодні доводиться констатувати, що держава недостатньо стимулює процес повного використання людських ресурсів в поєднанні з засобами виробництва для досягнення високих кінцевих соціально-економічних результатів. Це обумовлене, перш за все, кризовою економічною ситуацією, яка склалася в країні в 2014 р. і набирає обороти зараз, нестачею фінансових ресурсів для підтримки і розвитку організації праці на вітчизняних підприємствах, недостатнім рівнем підготовки фахівців в галузі організації праці.

Крім того, колишні стратегії раціоналізації і постійне підвищення обсягу виробництва на сьогодні обмежені. Наразі потрібні нові концепції організації праці. На сьогодні є вкрай необхідним перехід до моделі гнучкого, децентралізованого та мінливого виробництва з інтеграцією планування, підготовки до роботи і контролю над якістю в безпосередній процес і організацію виробництва. Мета, в кінцевому рахунку, полягає в тому, щоб, використовуючи досі в основному дримаючий творчий потенціал працівників, радикально очистити процеси і структури виробництва від усіляких втрат і тим самим домогтися відповідного зростання виробництва. Власна ініціатива працівників уже не повинна розглядатися як перешкода, як це є в строго нормованій та регламентованій системі, а має використовуватися як найважливіший ресурс. Таким чином, повинен бути забезпечений високий рівень

мотивації, що дозволяє використовувати потрібний творчий потенціал. Тій же меті слугують і так звані «гуртки мотивації» і навчання кадрів всередині підприємств, де передаються професійні знання та вміння.

Практичну організацію праці на підприємстві можна наблизити до рівня наукової, якщо створити в апараті управління спеціалізовану службу вдосконалення організації управління і праці з безпосереднім підпорядкуванням її вищому керівництву.

Означені вимоги щодо вирішення проблемних питань в організації праці є підґрунтям для подальших наукових досліджень з удосконалення управлінського механізму діяльності підприємств, впровадження якого підвищить конкурентоспроможність персоналу не тільки на виробничих підприємствах зокрема, але й загалом по Україні.

Список використаних джерел:

1. Данюк В.М. Організація праці менеджера / Данюк В.М.. – К. : КНЕУ, 2010. – 267 с.
2. Матюха М.М. Економіка праці та соціально-трудова відносина: Навч. посібник для дистанційного навчання. — К.: Університет „Україна”, 2007
3. С.Л. Решміділова, Н.А. Мул, М.І. Зелена Організація праці на підприємстві: основні завдання та напрями удосконалення // http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Vchnu/Ekon/2009_4_3/066-069.pdf.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ

Корнієцький Олександр Владиславович

декан Миколаївського факультету Морського та річкового транспорту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (Україна)

У сучасних умовах особливий інтерес для вчених-економістів і фахівців транспортної галузі представляє можливість використання логістичних методів на транспорті. При цьому основний вектор розвитку транспортної логістики орієнтований на оптимізацію перевезення вантажів. Транспортування розглядається як підтримуюча функція логістики, що забезпечує фізичне переміщення товарно-матеріальних цінностей між учасниками ланцюга поставок з мінімальними витратами.

Сучасні транспортні системи належать до категорії великих виробничо- і соціально-орієнтованих економічних систем і мають потребу в оптимальних управлінських рішеннях, що забезпечують функціонування й розвиток у складі інфраструктурних комплексів адміністративно-

територіальних утворень: міст або регіонів з перспективою їх включення в структури міжрегіонального масштабу або країни в цілому. Це може бути досягнуте шляхом використання методології логістичної інтеграції [1].

У транспортній системі діють складні, багатofакторні, нестационарні поточкові процеси (пасажирські, матеріальні, інформаційні, фінансові), що вимагають дослідження, опису й наступної оптимізації на основі використання аналітичного моделювання, адаптованого до методів логістичного адміністрування.

Значимим резервом підвищення ефективності управління є урахування і використання можливості самоорганізації у взаємодії структурних елементів логістичної системи. Оптимальність процесів може бути досягнута шляхом формування механізмів синхронізації матеріальних, фінансових і інформаційних потоків. Це вимагає переосмислення принципів і методів управління в системі транспорту.

Сучасна регіональна транспортна політика в сфері перевезень повинна бути спрямована на впорядкування ринкових відносин, підвищення керованості й досягнення ефективності функціонування системи транспорту. Проблеми взаємодії суб'єктів транспортного ринку визначають необхідність концентрації уваги на формуванні механізмів самоорганізації в регулюванні процесів надання транспортних послуг на транспорті. Це обумовлено тим, що регіональний транспортний комплекс має мультиплікативний ефект, що проявляється у взаємозв'язку й взаємозалежності сполучених з ним галузей економіки. Досягнення його передбачає наявність системи управління, здатної забезпечити включення механізмів самоорганізації й виникнення синергетичного ефекту. Важливу роль у реалізації зазначених причинно-наслідкових закономірностей відіграє логістичний підхід.

Під логістикою транспорту нами розуміється сукупність методів управління процесами транспортного обслуговування вантажо- і пасажиропотоків і сполученими з ними матеріальними, інформаційними, фінансовими й іншими потоками з метою ефективного використання наявних ресурсів. У світлі цього поняття можна уточнити ряд термінів логістики стосовно до логістичної системи транспорту:

- логістичний підхід до управління транспортом полягає в об'єднанні окремих елементів перевізного процесу в інтегровану систему, здатну забезпечити якісні транспортні послуги населенню при мінімальних витратах;

- логістична система транспорту створюється й діє як цілісне складне організаційно-економічне утворення, що виконує функції управління сервісними, матеріальними й супутніми їм інформаційними й фінансовими потоками, вона складається з декількох структурних

елементів - підсистем, ланок, суб'єктів-учасників і об'єктів - і має розвинені зв'язки із зовнішнім середовищем.

Цілі логістичної системи реалізуються через загальні й спеціальні функції управління. Стосовно до транспорту можна виділити наступні ключові функції: прогнозування, планування, оперативне регулювання, облікова, організаційна, контрольна й аналітична. Розглядаючи їх зміст у світлі здійснення логістичного адміністрування, варто вказати:

- прогнозування й планування являє собою функцію, засновану на вивченні закономірностей формування напрямків, обсягів, структури вантажо- і пасажиропотоків для обґрунтування перспективної динаміки попиту на транспортні послуги в цілому й по видах транспорту;

- оперативне регулювання включає контроль над виконанням перевезень і відстеження руху транспортних засобів відповідно до графіку в реальному часі з наступним виробленням і застосуванням оперативних управлінських впливів;

- облікова функція має на увазі збір, обробку, зберігання й видачу інформації про діяльність транспорту, формування необхідного документообігу, підготовку й видачу інформації керівництву для прийняття рішень і складання звітності;

- організаційна функція забезпечує розміщення й розвиток пасажирських транспортних підприємств, формування системи транспортного обслуговування маршрутів, розробку раціональних схем руху транспорту в конкретній зоні обслуговування вантажів і пасажирів (місто, регіон, країна);

- контрольна функція полягає у відстеженні ступеня відповідності фактичних параметрів процесів і потоків їх плановим значенням, визначенні ситуацій, що вимагають запобігання відхилень техніко-експлуатаційних і інших параметрів понад припустимі значення;

- аналітична функція в комплексному вивченні всіх сторін діяльності системи транспорту на основі різних методичних підходів і в інтерпретації інформації, наявної у виробничій, фінансовій, управлінській, статистичній звітності для формування достовірних висновків з позицій осіб, що приймають рішення.

Реалізація цих функцій управління в складних динамічних логістичних системах транспорту, що володіють ознаками нерівновагої самоорганізації й функціональної стабільності в нерівноважних станах, можлива й необхідна на принципах синхронізації потокових процесів. При цьому управління транспортним комплексом повинне здійснюватися на декількох рівнях системної інтеграції: на маршруті (оперативне диспетчерське управління перевезеннями), на рівні перевізника (планування й організація транспортного обслуговування), на рівні органів місцевого самоврядування (організація й управління

перевезеннями на території регіону, району, муніципального утворення), на рівні органів державної влади регіону й країни в цілому.

Пріоритетність інтеграції в логістиці визначає потребу координації на всіх рівнях перетинання й взаємодії потокових процесів. Практика логістичного адміністрування передбачає вирішення питань міжфункціональної і міжорганізаційної координації [2].

Зі змістовної точки зору координація в інтегрованій логістичній системі ієрархічного типу, що має єдину глобальну мету, спрямована на узгодження індивідуальних цілей і варіантів поведінки окремих елементів, при яких кожен учасник поліпшує або не погіршує значення своєї функції корисності, а система в цілому поліпшує якість вирішення загального завдання. Нові якості системи в значній мірі визначаються характером зв'язків між елементами й можуть варіюватися в широкому діапазоні - від повного узгодження до повної їх незалежності.

Характерною рисою транспортної логістики є цільова орієнтація на надання послуг. Для опису такого підходу на Заході використовується концепція Service Response Logistics (логістика сервісного відгуку), що визначається як процес координації матеріальних і нематеріальних активностей, необхідних для виконання сервісу найбільш ефективним з погляду витрат і задоволення споживачів способом [3].

У транспортно-логістичній системі процедура «витягування» може здійснюватися за рахунок того, що кожен наступний суб'єкт-учасник системи виконує ті завдання, які мають максимально можливий пріоритет. Чисельні значення пріоритетів для кожного з учасників визначаються, виходячи із загального для всіх критерію синхронізації. Діапазон змін критерію задається центральною плануючою ланкою, а його значення кожен учасник логістичної системи самостійно обчислює для своїх поточних завдань, поставлених у чергу на обробку.

Визначальними умовами оптимальної поведінки логістичних систем транспорту як складних динамічних економічних систем є їх нерівновага самоорганізація й функціональна стабільність у нерівноважних станах. Нерівноважність є одним з основних системних властивостей і поряд з рівновагою дозволяє детермінувати вільний вибір оптимізаційного синтезу з усього спектру можливих напрямків. Рівноважний стан є необхідною умовою їх стаціонарного існування, а нерівноважний стан являє собою істотний момент переходу в новий стан, у якому економічна система здобуває більш високий рівень організації й ефективності функціонування.

Список використаних джерел:

1. Сергеев В. Логистические системы мониторинга цепей поставок: Учеб. Пособие / Сергеев В., Сергеев И. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 172 с.

2. Крикавський Є. Логістика та розвиток організації / Крикавський Є., Гринів Н., Таранський І. - Л.: ДУ "Львів. політехніка", 1999. - 198 с.
3. Леншин И.А. Логистика / Леншин И.А., Смольников Ю.И. – В 2 ч. – М.: Машиностроение, 1996. – Ч. 1. – 246 с.

ВПЛИВ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кулиба Святослав Петрович

студент, Чернігівський національний технологічний університет

На сьогодні все більшої уваги науковців, екологів та управлінців привертає проблема впливу навколишнього природного середовища на економічні результати діяльності підприємства, оскільки майже всі підприємства в тій чи іншій мірі з одного боку використовують природні ресурси, а з іншого боку здійснюють негативний вплив на навколишнє природне середовище, забруднюючи атмосферне повітря, воду та ґрунт.

Вплив навколишнього природного середовища на економічні результати діяльності підприємств можна розглядати з двох аспектах:

- з одного боку, підприємства, які використовують природні ресурси для виробництва наприклад продуктів харчування, сільськогосподарські підприємства мають витратити кошти на очищення природних ресурсів (наприклад води) для випуску якісної продукції;

- з іншого боку, господарська діяльність більшості підприємств здійснює негативний вплив на навколишнє природне середовище, що потребує витрат коштів на сплату податків за забруднення навколишнього середовища та фінансування природоохоронних заходів.

Підприємства України сплачують податки та інші платежі за використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища відповідно до вимог Закону України «про охорону навколишнього природного середовища» та Податкового кодексу України.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачені економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища, які включають:

а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;

б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище;

г) встановлення ставок екологічного податку;

д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Покращення економічних результатів діяльності підприємства передбачає скорочення збитку, що наноситься природі, економію витрати природних ресурсів, зниження забруднення навколишнього середовища, зростання продуктивності фауни, підвищення працездатності людей, що в свою чергу сприяє зростанню ефективності роботи підприємства та економію ресурсів на сплату платежів за забруднення навколишнього середовища.

В сучасних умовах господарювання підприємства прагнуть оптимізувати витрати на екологічні податки та платежі впроваджуючи ряд природоохоронних заходів. Природоохоронні заходи мають на меті поліпшення стану навколишнього середовища або створення умов для цього.

Ознаками природоохоронних заходів є:

- підвищення екологічності продукції, що випускається;
- скорочення споживання природних ресурсів на одиницю продукції і здійснення господарської діяльності;
- зниження забруднення природних комплексів викидами, стоками, відходами, випромінюваннями;
- зниження концентрації шкідливих речовин у викидах, стоках, відходах;
- поліпшення стану навколишнього природного середовища.

Негативний вплив на економічний результат діяльності підприємств можуть здійснювати засухи, повені та інші природні катаклізми.

Оцінити вплив на природне середовище та ефективність природоохоронних заходів підприємства можливо завдяки розрахунку та аналізу основних еколого-економічних показників, які дозволяють визначити позитивний характер заходів:

- розмір екологічних збитків, які спричинені забрудненням атмосферного повітря, води та ґрунту;

- екологічну ефективність природоохоронних заходів, що запроваджуються на підприємстві;
- абсолютну економічну ефективність капітальних вкладів в природоохоронні заходи;
- збори за забруднення атмосферного повітря.

Таким чином, на економічний результат діяльності підприємств навколишнє природне середовище здійснює прямий вплив. Але якщо на рівні підприємства можна вплинути лише на обсяг викидів, впроваджуючи природоохоронні заходи, з метою зменшення плати за забруднення навколишнього середовища, то в зовнішньому середовищі підприємство не може вплинути на природні катаклізми, які можуть суттєво пошкодити майно, вплинути та технологічний процес та обсяги виробництва продукції, особливо в сфері сільського господарства.

Подальше зменшення якості та кількості природних ресурсів, що використовуються при здійсненні діяльності різних підприємств негативно впливатиме на економічний результат діяльності підприємств в результаті зростання вартості природних ресурсів та необхідності збільшенні витрат на приведення їх до безпечного стану.

Екологізація та раціоналізація використання природних ресурсів сприятиме зменшенню витрат підприємств та підвищенню їх економічного результату діяльності, але вона має здійснюватися не лише на рівні підприємств, на державному та світовому рівні.

На основі досвіду екологізації та раціоналізації використання природних ресурсів в США (зокрема в агросфері) слід виокремити пріоритетність фінансової підтримки на державному рівні. Специфікою держстратегії США є трансформація вже розпочатих екопрограм з урахуванням інтересів фермерів та сучасних вимог сталого розвитку аграрного сектору. Внаслідок чого відстежується позитивна динаміка збільшення площ земель, які підлягають під різні державні програми, спрямовані на відновлення природно-ресурсного потенціалу.

Проведене дослідження показало, що стан навколишнього природного середовища здійснює прямий вплив, здебільшого негативний, на економічні результати діяльності підприємств та ефективність їх діяльності, але підприємства мають можливість зменшити витрати на екологічні платежі.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII

3. Джигирей В. С., Сторожук В. М., Яцюк Р. А. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи). Львів, Афіша. 2012 — 272 с.
4. Пшихачев С.М. Экологизация аграрной сферы США – ориентиры для России //Глобализация и аграрная экономика России: тенденции, возможные стратегии и риски. – М.: ВИАПИ им. А.А. Никонова: «Энциклопедия российских деревень», 2011. – С. 240-241.
5. Офіційний сайт Міністерства екології та природних ресурсів України: <http://www.menr.gov.ua>

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІНСЬКОГО МОНІТОРИНГУ МУНІЦИПАЛЬНОГО УТВОРЕННЯ

Мішеніна Г.А.

кандидат економічних наук, Сумський державний університет

Галинська Ю.В.

кандидат економічних наук, Сумський державний університет

Впровадження управлінського моніторингу сприяє визначенню ефективності роботи всієї системи управління муніципальним утворенням. Але і сам моніторинг потребує визначення його ефективності. Створення надійної методики визначення ефективності проведеного моніторингу дає можливість керівництву муніципальних утворень орієнтуватися в сформованій ситуації та виявляти слабкі сторони в управлінні. Це сприяє коректуванню управлінського впливу, а також дозволяє одержувати більш високі результати управлінської діяльності. Визначення ефективності управлінського моніторингу досить трудомісткий процес, що складається з ряду послідовних дій, дотримання яких дозволяє більш точно визначити стан досліджуваного об'єкта і дати оцінку його ефективності.

У загальному вигляді процес визначення ефективності управлінського моніторингу і його вдосконалювання складається з етапів, кожен з яких є базовим для наступних [1]: 1. ціль управлінського моніторингу муніципального утворення; 2. розробка показників (індикаторів) моніторингу; 3. організація збору показників (індикаторів) моніторингу; 4. розрахунок ефективності моніторингу; 5. аналіз результатів розрахунків ефективності; 6. прийняття управлінських рішень по вдосконалюванню моніторингу.

На сьогоднішній день існують різні підходи до використання показників при проведенні моніторингу муніципальних утворень. Оскільки муніципальні утворення різняться між собою залежно від їхнього типу, демографічних, соціально-економічних, екологічних та

інших параметрів, число показників і індикаторів може істотно варіюватися. Тому на практиці аналіз всіх показників, що рекомендуються, не завжди представляється можливим [2]. Виходячи із цього, одним з коефіцієнтів, що дозволяють виявити кількісне співвідношення оптимальності застосовуваних показників і індикаторів, може бути коефіцієнт використання можливостей моніторингу, який розраховується як відношення кількості показників, що відслідковується в управлінні конкретного муніципального утворення до загальної кількості максимально можливого числа показників та індикаторів, розроблених на науковому рівні.

Важливим фактором визначення ефективності моніторингу є використання його даних у розробці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність створеної та застосовуваної в муніципальному утворенні системи показників моніторингу визначається відношенням загальної кількості управлінських рішень, прийнятих у муніципальному утворенні, до числа управлінських рішень, прийнятих на основі даних моніторингу.

Зазначені вище показники дозволяють розрахувати коефіцієнт ефективності застосування моніторингових даних у системі управління. Для цього необхідно загальну кількість показників, що відслідковуються, в управлінському моніторингу муніципального утворення розділити на загальну кількість показників, використовуваних для прийняття управлінських рішень у практиці конкретного муніципального утворення.

Розрахунок коефіцієнтів ефективності управлінського моніторингу у динаміці дасть можливість керівництву муніципального утворення звернути увагу на використання даних моніторингу в процесі управління.

Список використаних джерел:

1. Рычихина Э. Н. Показатели эффективности управленческого мониторинга / Э. Н. Рычихина // Вопросы государственного и муниципального управления. - 2009. - № 1. – С. 33 - 47.
2. Трофимова И. Н. Муниципальное управление: ориентация на результат / И. Н. Трофимова // Государственная власть и местное самоуправление. – 2006. – № 12. – С. 11–15.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ КОНКУРЕНЦІЇ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ

Орел Володимир Миколайович

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту, Миколаївська філія ПВНЗ «Європейський університет»

У цей час актуальними є нові концепції екосистем бізнесу, які трактують конкурентну боротьбу не як змагання, як спільну роботу для досягнення поставлених цілей. Співіснування неідеальної конкурентної

боротьбі та підйом полягає не у ціновій конкурентній боротьбі. Це може стати каталізатором до короткотермінової віддачі.

Порівняльна оцінка різних теоретичних концепцій дозволяє виявити відмітні риси формування середовища на різних кроках формування українського продовольчого ринку і його продуктових сегментів. Це дозволяє по-новому осмислити парадокси монопольної влади, ключові конкурентоспроможні чинники, зв'язок зовнішніх моментів (попиту, муніципального втручання, структурних даних ринку) і внутрішнього адаптаційного потенціалу товаровиробників.

Дослідження відмітних рис формування конкурентоспроможного середовища на продовольчому ринку враховує тест цих рис, як ланку охорони (однаковий або ж нерівний) усіх форм приналежності; висоту вхідних і початкових бар'єрів ринку; імовірність незалежного переміщення капіталів; доступність кредитних ресурсів; основи оподаткування для всіх форм господарювання.

Створення однакових критеріїв конкурентної боротьби збільшує можливість свіжих стратегічних рішень, на базі яких підприємство домінує на ринку. Пріоритетною функцією вважається підтримка державою малого підприємництва через створення механізмів захисту прав власності.

Конкурентне середовище залежне від значення вхідних і початкових бар'єрів на галузевий ринок. Мова йде не лише тільки про бар'єри входу у виробництво, але й про бар'єри входу в торговельну мережу. Саме даний вид бар'єрів має для фірм харчової індустрії актуальне значення.

У харчовій індустрії не розвинена система банкрутства, важкими й різноплановими є умови, які описують функцію банкрутства як вихід з ринку. Це заважає ринковій селекції компаній за показником прибутковості.

Законодавство про банкрутство використовується не як інструмент ринкової селекції, а як успішний механізм установлення контролювання над підприємством. Формальна відсутність вигоди є підсумком викривлення економічної звітності підприємств. Перешкодою для конкурентної боротьби виступає регіоналізація товарних і економічних ринків.

Сформовані інституційні ліміти визначили фіксований характер витрат і нетрадиційну для розвиненої ринкової економіки структуру витрат великих промислових підприємств. Зокрема, у їх валових витратах занадто високу частку становлять фіксовані витрати, представлені витратами на утримання зайвого устаткування, виробничих приміщень[1].

Економія на витратах, пов'язаних з утриманням зайвої робочої сили, має можливість забезпечити прийнятну прибутковість більшої

частини переробних фірм. На рівень конкурентної боротьби дуже впливає своєрідна структура ринку, на які працюють посередницькі організації.

Аналіз ситуації в продовольчій сфері й конкурентній боротьбі в ній вважається початковим пунктом при оцінці конкурентних позицій і переваг окремих компаній, обґрунтуванні їх конкурентних стратегій. Важливу роль отут відіграє тест конкурентності ринку, для якого вживається ряд характеристик.

На базі індексів Херфіндаля-Хіршмана (ННІ) може бути проведене кількісне порівняння рівня конкурентності на окремих товарних ринках України. Аналіз продемонстрував, що ця ознака властива на сировинних ринках менше, ніж на ринках переробленої продукції[2].

Якісний і кількісний аналіз впливу значення конкурентної боротьби на різних продуктових ринках на прибутковість його учасників продемонстрував, що особливістю сучасного моменту становлення конкурентного середовища є відсутність взаємозв'язку між рівнем зосередження й прибутковістю області.

Значення показника конкурентної боротьби харчового ринку дуже різняться у часі. Приведена оцінка конкурентного середовища за допомогою індексів (табл. 1).

Таблиця 1

Показники рівня концентрації продовольчого ринку в Україні, %

Продукт	Рівень концентрації найбільших виробників		
	2000 р.	2005 р.	2012 р.
М'ясо, включаючи субпродукти 3-ї категорії	39,7	20,1	16,5
Ковбасні вироби	54,6	60,8	64,3
Цільномолочна продукція	66,5	66,0	56,4
Масло тваринне	40,7	35,0	28
Олія рослинна	98,2	98,5	89
Борошно	59,5	59,3	45
Крупи	89,7	85,5	45
Хліб та хлібобулочні вироби	27,5	41,8	38
Макаронні вироби	98,2	91,0	60,2
Кондитерські вироби	59,4	81,0	90

Пов'язаним з лібералізацією зовнішньоекономічної торгівлі в Україні є вагомий вплив імпорту на вітчизняний ринок, який загострює положення товаровиробників пов'язане з невисокою конкурентоспроможністю їх продукції. Це має місце бути у ціновій

конкурентної боротьби вітчизняної та імпоротної продукції. У харчовій індустрії більш гостро виявляє себе українська конкурентна боротьба, впливаючи на фінансовий підйом галузі.

Небагато поступається їй конкуренція з товарами із близького зарубіжжя. Девальвація гривні призвела до підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому ринку, що, у свою чергу, вплинуло на зниження імпорту. Однак імпортні потреби України досить обширні - від продуктів харчування до високотехнологічного устаткування. Для цього є всі об'єктивні передумови: практично незасвоєний внутрішній ринок, великі матеріальні й сировинні ресурси, простоюючи потужності вітчизняної промисловості.

Можливості грошового регулювання конкурентної боротьби поєднані з надійним зміцненням гривні в середньостроковій перспективі. У довгостроковому проекті політика "слабкої" гривні цікава, як правило, сировинним галузям. Завданням довгострокової макроекономічної політики, здатної втримати макроекономічну рівновагу, є стримування активного й стійкого підйому економіки й плавне справжнє закріплення гривні[3].

Для пошуку інтенсивності становлення конкурентоспроможного середовища на продуктових ринках виходячи із причин попиту, стратегічної поведінки окремих товаровиробників (рівень витрат, вкладення) імпорту, цін суперників побудована багатофакторна модель по часових рядах пропозиції харчової індустрії України за 2000-2012 року. На її базі виявлена спрямованість становлення ринку продовольчих продуктів.

Щоб вистояти в конкуренції, фірми застосовують концентрацію грошей, утворюють стратегічні альянси, створюють інтегровані об'єднання у формі галузевих союзів і асоціацій, або ж входять у холдинги.

На розвиток конкурентного середовища на продовольчому ринку, крім іншого, значно впливає ринок тіньової економіки. Її вплив суперечливий: з одного боку, держава не одержує ніяких вигід від діяльності "сірих" і "чорних" фірм, з іншого, - вона пом'якшує потрясіння, викликані кризовими явищами.

Економіка значною мірою, пристосовується до виживання, а не для максимізації вигоди підприємств. При регулюванні й лімітуванні тіньової економіки важливого значення має оцінка її масштабів і глибини. У прогресивній практиці немає багатоцільових способів для оцінки розміру тіньової економіки. Кожен спосіб ґрунтується на конкретних здогадах, які, до того ж, приводять до розбіжностей в оцінках, крім того розбіжності є дуже великими.

Список використаних джерел:

1. Рыбалко В. П. Свиноводство Украины: состояние и стратегия развития / В. П. Рыбалко // Свиноферма. – 2006. – № 7. – С. 30–33.
2. Оляднічук Н. В. Основні напрями підвищення рівня інтенсифікації свинарства / Н. В. Оляднічук // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С.4- 10.
3. Месель-Веселяк В.Я. Підвищення конкурентоспроможності м'ясного підкомплексу України / В.Я. Месель-Веселяк // Мясной Бизнес. – 2008. – №1 – С. 35-38.

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ ІНВЕСТУВАННЯ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

Полтавець А.О.

студентка, Дніпропетровська державна фінансова академія

Науковий керівник: Волкова Н.В., к. держ. упр., доцент, Дніпропетровська державна фінансова академія

В умовах глобалізації економіки місце країни у світовому господарстві визначається її інтелектуальним потенціалом і рівнем його використання. Нині одним з найбільш значущих глобальних процесів є інтелектуалізація виробництва, що передбачає високу кваліфікацію працівників та постійне її підвищення. Тому пріоритетом економічної стратегії нашої країни сьогодні має стати накопичення кваліфікаційного потенціалу, що відбувається, перш за все, шляхом безперервного розвитку персоналу підприємств та організацій.

Проблеми дослідження інвестицій у розвиток економіки, у тому числі у формування людського капіталу, висвітлені у працях багатьох вчених, таких як: М. Ніколайчук, О. Чечель, В. Шевчук, О. Грішнова, С. Дятлов, Т. Кір'ян, В. Марцинкевич та інших. Однак продовження досліджень у даній сфері є актуальним з причини їх незавершеності й дискусійності окремих висновків.

Інвестування в людський капітал – вкладення індивідів, фірм, держави, громадських організацій в основні активи людського капіталу (освіту, науку, здоров'я, виховання дітей, міграцію, мотивацію праці, пошук економічно важливої інформації тощо) задля досягнення певного економічного результату (вищого доходу чи прибутку, зростання національного багатства) [1, с. 370].

Інвестування в розвиток та формування людського капіталу необхідно проводити в наступних напрямках: первинна освіта; охорона здоров'я; перекваліфікація; підвищення кваліфікації; психологічні фактори людського капіталу; посилення мотивацій працівників до підвищення

якості своєї праці; міграція працівників; пошук економічно важливої інформації.

Для проведення ефективної інвестиційної політики розвитку та формування людського капіталу необхідно виконання двох важливих кроків – це створення додаткових робочих місць та стабільна соціальна політика держави. Взаємодія всіх цих факторів призведе до зростання рівня економіки України та надасть можливість країні зайняти лідируючі позиції на світовому ринку, підвищити життєвий рівень населення [2, с.87].

Оскільки інвестиції — це фінансово-економічна категорія, а їхня сутність зазвичай зводиться до ефективності (включно із соціально-економічним, медичним, демографічним та іншими аспектами, пов'язаними з виробництвом, збереженням і розвитком людини), то постає необхідність хоча б наближено визначити показник ефективності інвестицій у людський капітал. Це співвідношення створеної людиною протягом трудового життя доданої вартості та суспільно-необхідних витрат на «виробництво» нової людини [3, с. 132].

Таким чином, незважаючи на те, що людський капітал — це дорога субстанція суспільного буття, інвестиції в його створення та розвиток економічно і соціально вигідні. Інвестиції в людський капітал мають бути пріоритетним напрямом державної політики, оскільки ефективність суспільного виробництва прямо залежить від продуктивності праці фізично здорової людини, яка має належний професійний та інтелектуальний рівень.

Список використаних джерел:

1. Ніколайчук М.В. Формування та реалізація людського капіталу в системі сучасних економічних концепцій// Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.13. – С.368–373.
2. Чечель О.М. Інвестування у розвиток людини як пріоритетний напрям формування людського капіталу// Економіка та держава. – 2010. – № 3. – С. 86– 88.
3. Шевчук В.Я. Основи інвестиційної діяльності/В.Я. Шевчук, П.С. Рогожин.—К.: Генеза, 2007. — 384 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ВІДМІННОСТІ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Стрижак Олена Олегівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Об'єктивні тенденції інформатизації і глобалізації суспільства суттєво впливають на функціонування всіх його сфер, обумовлюють необхідність пристосування всіх учасників ринкових відносин до трансформації умов господарювання. Головною конкурентною перевагою в новій, інтелектуальноємній економіці стають знання, компетенції, спроможності людини як носія та власника людського капіталу. Як науковий напрямок теорія людського капіталу започаткована Т. В. Шульцем та Г. С. Беккером. Її формування пов'язано з іменами Х. Боуена, Й. Бен-Порета, М. Блауга, Е. Денісона, Ф. Махлупа, Дж. А. Мінцера, Л. Туроу та ін. На пострадянському просторі проблематика людського капіталу висвітлена у працях В. П. Антонюк, С. Г. Климко, Е. М. Лібанової, Н. В. Ушенко, А. А. Чухна, Л. В. Шаульської, В. І. Щетініна та інших. Проте, незважаючи на вагомий внесок, зроблений науковцями у розвиток теорії людського капіталу, окремі питання цієї наукової концепції потребують подальшого опрацювання й удосконалення, до таких зокрема, відноситься проблема визначення особливостей та відмінностей людського капіталу у контексті трансформації виробничих відносин в умовах глобалізації та формування постіндустріального суспільства, та на цій основі уточнення його сутності та змісту як наукової категорії.

У розвиток існуючих економічних підходів стосовно категорії людського капіталу представляється доцільним визначити його як сукупність природних рис і здатностей та здобутих й розвинутих навичок, невіддільних від їх носія та власника, доход й позитивні екстерналії від використання яких перевищують сукупні витрати на формування.

Людський капітал, як і інші види капіталу, має свої особливості, до яких, зокрема, відносяться: 1) цільовий характер використання, тобто застосування спроможностей та навичок має за мету отримання доходу; 2) виступає засобом виробництва, тобто використовується для створення благ та послуг; 3) є певним видом запасу (знань, навичок, спроможностей, мотивацій та ін.), тобто може накопичуватися та при цьому ще збільшувати свою вартість з часом; 4) потребує інвестицій, тобто витрат на охорону здоров'я, освіту, накопичення досвіду тощо для підвищення його вартості; 5) створює як додану вартість у процесі виробництва, так і додатковий дохід для свого власника шляхом підвищення продуктивності праці; 6) невіддільний від його власника, тобто може використовуватися

лише за бажанням особи, що ним володіє; 7) може бути кількісно оцінений, однак на підставі суб'єктивних суджень щодо оцінки грошових та неекономічних аспектів віддачі; 8) може мати ринкову вартість, сформовану в результаті ринкового попиту та пропозиції на «активи» людського капіталу (за таким принципом формується ціна контрактів спортсменів); 9) розподіл прав власності на активи людського капіталу можливий шляхом підписання контрактів з власником цього капіталу та роботодавцем.

При цьому слід зазначити, що незважаючи на спільні риси з фізичним капіталом, людський і фізичний капітали мають певні відмінності, а саме: 1) людина не може бути предметом купівлі-продажу, тому на ринку встановлюються тільки ціни за “оренду” людського капіталу (у вигляді ставок заробітної плати та вартості контрактів), тоді як ціни на його активи відсутні; 2) людський капітал здатний підвищувати ефективність діяльності як у ринковому, так і позаринковому секторі, і дохід від нього може приймати як грошову, так і негрошову форму (у вигляді позитивних екстерналій); 3) менша ліквідність порівняно з фізичним капіталом внаслідок неподільності особистості і її людського капіталу; 4) більший інвестиційний період (15-20 років), пов'язаний із достатньо пізнім початком трудової діяльності; 5) більша віддача від вкладень у людину, ніж від вкладень у фізичний капітал, яка у випадку людського капіталу зменшується зі зростанням обсягу інвестицій, тоді як у випадку інших активів (нерухомість, цінні папери і т. п.) зменшується мало або взагалі не змінюється; 6) більший ступінь ризику і невизначеності, оскільки реалізація людського капіталу можлива лише завдяки трудовій діяльності його носія та залежить від його особистих мотивів; 7) більший ступінь контролю над використанням з боку людини, оскільки людський капітал неможливо реалізувати без участі його власника (відповідно людський капітал неможливо відобразити в балансі фірми); 8) можливість збільшення вартості без прямих грошових інвестицій за рахунок розвитку спроможностей та навичок шляхом саморозвитку та самоосвіти.

Особливістю людського капіталу є те, що сукупність людських здібностей та якостей має формуватися та застосовуватися на користь не лише одній людині, але й суспільству в цілому. Недоцільно говорити про людський капітал злочинця, оскільки ті здібності та навички, які використовуються з метою злочинного збагачення, несуть як прямі втрати для суспільства, які включають витрати пошуку злочинця, витрати ведення слідчих дій, судові витрати, витрати пенітенціарної системи на утримання злочинця у виправних закладах тощо, так і включають втрачені заробітки у період знаходження під вартою та відбування покарання, а також обумовлюють негативні екстерналії, пов'язані з формуванням

«модного» образу злочинця у молоді та відповідних мотивів, спрямованих на збагачення незаконним шляхом.

Окрім цього, людський капітал має декілька рівнів аналізу, а саме: мікрорівень – рівень його власника як носія та підприємства як місця формування й реалізації професійних компетенцій; мезорівень – рівень регіону як первинної ланки накопичення людського капіталу; макрорівень – рівень держави як основного інвестора та інституціонального гаранта реалізації людського потенціалу; глобальний рівень – міжнародний рівень, підпорядкований впливу міжурядових, міжнаціональних об'єднань, орієнтованих на підтримку національних програм розвитку людини, що потребує узгодження всіх аспектів аналізу людського капіталу для проведення його комплексної оцінки за всіма рівнями формування.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ І МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННИМИ ПРОЕКТАМИ В УКРАЇНІ

Тихенко Володимир Сергійович

аспірант кафедри управління СумДУ

Серед ключових факторів, що ілюструють використання та реалізацію механізмів управління природоохоронними проектами (МУПП) в Україні варто назвати такі:

- орієнтація державної та муніципальної системи управління природоохоронними проектами (СУПП) переважно на адміністративні механізми (методи та інструменти);

- недооцінка ролі та можливостей економічних механізмів на рівні усіх СУПП;

- недостатня поширеність та обмеженість у використанні організаційних методів.

Надамо окремі коментарі щодо зазначених факторів. В умовах домінування адміністративних МУПП в Україні недостатнього розвитку набули широко вживані у світовій практиці економічні методи та інструменти: механізми кредитування, пільгового оподаткування, цінового субсидювання, формування ринку квот і торгових дозволів.

Світовий досвід напрацював ряд МУПП, переважно економічного характеру, які можуть бути систематизовані як механізми національного рівня, механізми окремих природоохоронних територій та механізми приватного фінансування природоохоронної діяльності і проектів за досліджуваними джерелами, а на нашу думку, можуть бути представлені окремими методами та інструментами МУПП

Попри окремі зусилля, які здійснюються в Україні у сфері функціонування СУПП різних рівнів, деякі з зазначених МУПП лише починають використовуватись. Так, поряд з досить відомими традиційними фіскальними механізмами, недостатньо використовуваними є механізми «борг в обмін на природу», національні лотереї, плата за послуги екосистеми, маркетинг з наголосом на благодійності, корпоративні та плановані пожертви, та ін.

Зокрема, щодо «боргу в обмін на природу», у світі починаючи з 1987 року понад 125 млн. дол. США було перенаправлено на природоохоронну діяльність завдяки цьому механізму. Ініційована у 2003 р. з нагоди проведення конференції «Довкілля для Європи» у Києві подібна програма, на жаль, не отримала конкретних результатів[0].

Що стосується використання плати за послуги екосистем, в Україні є перші спроби брендування екологічно чистої продукції на прикладі чаїв «Карпатський» чи столових вод; втім, важко з'ясувати, чи надходять кошти на підтримку та відновлення територій, які забезпечують особливі якості продукту [0]. Маркетинг з наголосом на благодійності досить часто застосовується зарубіжними компаніями, що декларують свою вуглецеву нейтральність в рамках екологічної політики шляхом купівлі компенсаційних сертифікатів та має потенціал до застосування в Україні.

Використання МУПП переважно наднаціонального характеру стосується передусім пайового фінансування, спільної реалізації проектів, які, вимагають виконання ряду критеріїв та зобов'язань, що часто є утрудненим для українських урядових та корпоративних структур.

Необхідно також зауважити, що й існуючі МУПП економічного характеру, закріплені на законодавчому рівні (збори за використання природних ресурсів і забруднення довкілля, податкові пільги, система фінансування природоохоронних заходів, механізм відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення відповідного законодавства), реалізуються декларативно. Так, брак належного контролю за станом ресурсних податків і платежів призводить до недовиконання плану з їх адміністрування, механізми відшкодування завданих збитків та екологічної відповідальності не відпрацьовані, а отже нереалізованим залишається базовий принцип застосування економічних МУПП «забруднювач платить». Більше того, механізми оцінки завданих збитків, навколишнього середовища, екологічної експертизи та аудиту проектів впроваджуються лише окремими підприємствами, які зорієнтовані на концепцію соціально-відповідального бізнесу та сталого розвитку на рівні їх корпоративних СУПП.

Як слушно зазначають Н. М. Костюченко, І. С. Мареха переважна частина організаційних методів (екологічне виховання, освіта, реклама

тощо) в Україні належить до категорії перспективних, однак, на жаль, вони ще не є першочерговими[2].

Важливою перспективою для вирішення наведених протиріч, подолання негативних факторів та забезпечення дієвого впливу МУПП на показники сталого розвитку України, на думку фахівців ОЕСР, є реформування інструментів природоохоронної діяльності в рамках загальної «екологізації» оподаткування чи у контексті розробки стратегії зеленого росту за політичної та організаційної підтримки [3]

Вважаємо, що виконання вказаних рекомендацій зіштовхується з необхідністю удосконалення організаційно-економічного забезпечення СУПП різних рівнів, передусім державної. Саме вона має створити умови для координації і тісної співпраці усіх суб'єктів природоохоронної діяльності в Україні та реалізації перспективних МУПП у контексті забезпечення сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Зміцнення фінансової стійкості природоохоронних територій України / Програма розвитку ООН в Україні. – К., 2011. – 196 с.
2. Костюченко Н. М. На шляху до вдосконалення системи методів державного управління природоохоронною діяльністю / Н. М. Костюченко, І. С. Мареха// Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2008. – С. 82-87.
3. Переориентация экономических и других финансовых инструментов для повышения экологической эффективности. Как разблокировать реформы в странах Восточной Европы, Кавказа и Центральной Азии. – ОЭСР. – 2012. – 40 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Голишевська Лариса Віталіївна

асистент кафедри аудиту та державного контролю, Вінницький національний аграрний університет

Для успішної діяльності організації, підвищення рівня рентабельності, збереження та примноження її активів необхідний налагоджений механізм управління, найважливішим елементом якого виступає повсякденний внутрішньогосподарський контроль. У зарубіжній літературі аж до кінця ХХ ст. домінував підхід, в рамках якого метою внутрішнього аудиту було надання допомоги співробітникам організації у виконанні ними своїх обов'язків, а також надання допомоги менеджменту організації в досягненні ним найбільш ефективного адміністрування операцій організації.

Аналіз спеціальної вітчизняної та західної літератури дозволив зробити висновок про відсутність єдиної точки зору на визначення цілей, функцій і завдань внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит дозволяє швидко виявити поточні проблеми на господарюючому суб'єкті. До функцій внутрішнього аудиту входять, зокрема, перевірка, оцінювання та моніторинг відповідності й функціонування систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю. Внутрішній аудит є підрозділом суб'єкта господарювання.

Незалежно від ступеня самостійності та об'єктивності внутрішнього аудиту він не може досягти такого ступеня незалежності, якого вимагають від зовнішнього аудитора при висловленні ним думки щодо фінансових звітів. Внутрішній аудит - це регламентована внутрішніми документами організації діяльність з контролю ланок управління і різних аспектів функціонування організації, здійснювана представниками спеціального контрольного органу в рамках допомоги органам управління організації (загальним зборам учасників господарського товариства або суспільства або членів виробничого кооперативу, раді директорів, спостережній раді, виконавчому органу).

Особливу увагу внутрішній аудит привертає низкою чинників: по-перше, внутрішній аудит є одним з небагатьох доступних і водночас недооцінених ресурсів, правильне використання яких може підвищити ефективність роботи компанії; по-друге, низка гучних корпоративних скандалів, яка прокотилася США та Західною Європою, дала підстави

вважати, що зовнішній аудит може давати значні збої, внаслідок яких зазнають банкрутства навіть найбільші фірми; по-третє, наявність у компанії належного корпоративного управління, однією з невід'ємних ланок якого стає внутрішній аудит, – позитивний сигнал для потенційних інвесторів та кредиторів. Метою внутрішнього аудиту є допомога органам управління організації в здійсненні ефективного контролю над різними ланками системи внутрішнього контролю. Аналізуючи внутрішній аудит більш детально, можна виділити наступні його види: функціональний аудит систем управління, організаційно-технологічний аудит систем управління, всебічний аудит систем управління організацією, аудит видів діяльності, аудит на відповідність [2].

При внутрішньому аудиті якість виконання різних функцій (наприклад, функцій виробництва і реалізації продукції) оцінюється в їх взаємозв'язку і взаємодії.

На шляху впровадження використання комп'ютерної техніки і технології в аудиті існує певне коло проблем, серед яких виділяють наступні:

1. Низький рівень розвитку аудиторського ринку, викликаний незначним періодом його становлення.

2. Аудит фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами багато в чому має за основу так зване «професійне судження аудитора, яке ґрунтується на його досвіді та інтуїції. Тобто, бездумна комп'ютеризація аудиту може призвести до такої його автоматизації, яка потягне за собою ряд помилок при проведенні аудиту.

3. Різна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм, що при динамічно мінливому законодавстві заважає детально налагодити спеціалізовані системи на усі можливі випадки.

4. Ряд методичних проблем, зокрема, необхідність розроблення методичних підходів реалізації трансформаційних процедур перетворення фінансових звітів по заданих форматах, не розголошуючи при цьому комерційну таємницю тих аудиторів, які вже виконують подібні замовлення й знають, як цю роботу виконувати.

5. Низький рівень комп'ютерної грамотності користувачів [3,4].

Таким чином, тенденція до комп'ютеризації внутрішнього аудиту - природний крок на шляху підвищення як його економічної ефективності, так і його якісних і функціональних характеристик.

Отже, внутрішній аудит - це «діяльність з надання незалежних та об'єктивних гарантій і консультацій, спрямованих на вдосконалення господарської діяльності організації, і з підвищення вартості організації, що допомагає їй досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки і підвищення

ефективності управління ризиками, контроль і систему корпоративного управління»[1].

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2010 року, частина 1 / пер. з англ. Ольховська О. Л., Селезньов О. В., Зеніна О. О. та ін. – К. : МБФ, АПУ, 2010. – 842 с.
2. Суха О. Р. Тенденції розвитку внутрішнього аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Суха О. Р. – Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua>.
3. Міжнародний стандарт аудиту 401. Аудит середовищ комп'ютерних інформаційних систем. – К.:, 2008. – 68 с.
4. Івахненко С.В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення // Аудитор України. – 2007. – №3. – С.19–24.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Дерев'янка Людмила

студентка, Національний університет ДПС України

Фінансова звітність підприємства є важливим та єдиним вільним у доступі джерелом облікової інформації, що характеризує фінансовий стан та господарську діяльність підприємства. В умовах глобалізації світової економіки в нашій країні відбуваються складні процеси реформування бухгалтерського обліку, а саме поступовий перехід на міжнародні стандарти. Відображення діяльності відповідно до Міжнародних стандартів забезпечить відкритість та прозорість фінансової звітності підприємств для іноземних інвесторів та інших зацікавлених сторін. Існує ряд проблем, що стоять на шляху до застосування міжнародних стандартів українськими підприємствами, тому це питання є актуальним і потребує детального розгляду.

Значущість фінансової звітності в системі бухгалтерського обліку забезпечується глобалізацією світового ринкового середовища, розширення масштабів обміну товарами, послугами, інвестиціями, формування міжнародних виробничих комплексів поза національними кордонами, розвитком міжнародного фондового ринку, появою транснаціональних компаній та іншими глобальними ринковими перетвореннями у світовому господарстві.

Фундаментальні зміни у світовій економіці, пов'язані з її глобалізацією, зростання ролі міжнародної інтеграції зажадали уніфікації бухгалтерського обліку, досягнення однаковості і прозорості при складанні фінансової звітності, особливо, в частині формування та обчислення прибутку, обліку та відображення інвестованих коштів. Облік, звітність, аудит мають ґрунтуватися на єдиних принципах і давати користувачам таку інформацію про майновий та фінансовий стан господарюючого суб'єкта, яка зрозуміла, порівнянна, значима, істотна і надійна, тобто володіє повнотою і базується на економічних підходах.

Одним із нововведень стала заміна для форм трирівневого кодування рядків на чотирирівневе. Так, статті фінансових звітів умовно позначаються чотирма цифрами (кодом рядка). Позитивним аспектом такого нововведення стає чітка ідентифікація за кодом рядка форми фінансового звіту, що спрощує процес її заповнення. У цілому, аналізуючи нововведення, що внесені до форми Звіту про фінансовий стан, визначено згортання статей фінансової звітності, що зменшує її аналітичність для користувачів під час прийняття рішень. У зв'язку з чим поступово втрачається корисність інформації, що надає фінансова звітність для користувачів, які мають доступ виключно до них, оскільки лише фінансова звітність підприємства не є комерційною таємницею, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Отже, на сучасному етапі практично всі національні П(С)БО України значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. Незважаючи на певну узгодженість між ними, а саме, спільність стандартів, мети, призначення, номерів, їх не слід ототожнювати.

На підприємстві, яке вперше складає звітність за міжнародними стандартами, необхідно провести ряд узгоджень. Здійснити це можливо за допомогою складання трансформаційних таблиць, що відобразатимуть зміну методології обліку та оцінок. Але процес переходу до міжнародних стандартів займе немало часу та у зв'язку із залученням спеціалістів вимагатиме значних капіталовкладень.

Отже, незважаючи на вже здійснені Україною заходи у рамках Програми реформування бухгалтерського обліку робота у напрямі пристосування МСФЗ до особливостей ведення господарської діяльності в Україні триватиме і далі, і треба приділяти їй дуже велику увагу, оскільки кінцевою метою є підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Звітність за міжнародними стандартами має забезпечувати повноту і достовірність інформації, надаючи можливість оцінити та проаналізувати привабливість підприємства для інвесторів та кредиторів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні (розпорядження КМУ від 24 жовтня 2007 р. № 911-р.
2. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. №419 (із змінами та доповненнями).
3. Концептуальна основа фінансової звітності. Видана РМСБО у вересні 2010 р. – www.minfin.gov.ua/.
4. МСБО 1 «Подання фінансової звітності». – www.minfin.gov.ua/.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV (із змінами та доповненнями).

РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сливінська Оксана Богданівна

кандидат економічних наук, ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Необхідність впровадження нових підходів до управління в Україні обумовлюється гострими кризовими ситуаціями, низьким рівнем конкурентоспроможності, порушенням економічних взаємовідносин з партнерами, неплатоспроможністю підприємств та іншими негативними явищами, що склалися в суспільстві. Тому впровадження та розвиток аналітичної функції управління “контролінг” пояснюється сучасними умовами функціонування вітчизняних підприємств. Контролінг – це управління майбутнім для забезпечення тривалого функціонування підприємства і його структурних одиниць.

Серед дослідників у сфері контролінгу є чимало зарубіжних та вітчизняних науковців , зокрема: Й. Вебер, С.Ф. Голов, О.Б. Гребець, Н.Г. Данілочкіна , О.Є. Кузьмін, В.І Одновелик, С.Н. Петренко, М.С. Пушкар, Д. Хан, М.Г. Чумаченко, Ю.П. Яковлев та інші.

Динамічні зміни в навколишньому середовищі, глобалізація ринків і поступове підвищення конкурентної боротьби вимагають від менеджменту вітчизняних підприємств застосування найсучаснішого інструментарію для виявлення існуючих в системах управління резервів ефективності. Тому все більшого значення набуває впровадження контролінгу в діяльність підприємств.

Контролінг – це спеціальна саморегулююча система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства і включає інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль і внутрішній консалтинг.

Правильно побудована система контролінгу спрямована «вперед», а не «назад». Тобто її завданням є не лише звіт про фактично здійснені витрати або отримані прибутки, а забезпечення менеджменту підприємства повною і якісною інформацією для прийняття рішень щодо планування майбутніх доходів і витрат [1].

Необхідність впровадження контролінгу на підприємстві зумовлена наступними причинами: підвищення нестабільності зовнішнього середовища висуває додаткові вимоги до системи управління підприємством; ускладнення систем управління підприємства вимагає механізму координації всередині системи управління; необхідність побудови спеціальної системи інформаційного забезпечення управління [3].

Основною ідеєю в ході впровадження контролінгу має бути спрямованість на швидкий збір контролінгової інформації для того, щоб керівництво підприємства побачило реальну віддачу від роботи служби контролінгу.

Отже, контролінг відіграє дуже важливу роль в системі управління підприємством. Він є відособленою системою, економічна сутність якої полягає в динамічному процесі перетворення та інтеграції існуючих методів обліку, аналізу, планування, контролю і координації в єдину систему отримання, оброблення інформації для прийняття на його основі управлінських рішень, орієнтованих на досягнення всіх завдань, що постають перед підприємством.

Список використаних джерел:

1. Гребець О.Б. Контролінг як сучасна система управління / О.Б. Гребець // Економіка та держава. – 2009. – № 12. – С.71-72.
2. Задорожний Р.П. Контролінг, як концепція управління фінансово-господарською діяльністю підприємства / Р.П Задорожний // Вісник КІБІТ. – 2010. - №1. – С.46-56.
3. Одновелик В.І. Контролінг – сучасна концепція забезпечення стабільного розвитку підприємства / В.І Одновелик // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6. – С.127-131.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Демкович Оксана Володимирівна

аспірантка, Львівська державна фінансова академія

Демографічний чинник є одним із визначальних для забезпечення стабільного й безпечного розвитку держави, а проблеми оптимального демографічного розвитку слід розглядати як першочергові інтереси держави, як фактор і водночас як результат її функціонування. Від демографічних характеристик працездатного населення і показників демографічного розвитку залежить розвиток трудового потенціалу і, як результат, величина сукупного національного доходу. Подолання демографічної кризи і досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізація відтворення населення є тривалим і складним процесом. При цьому зміст реального виходу з демографічної кризи полягає не стільки в подоланні депопуляції, скільки у підвищенні якості населення, збереженні та відтворенні його життєвого і трудового потенціалу. Подолання кризових проявів найгостріших проблем демографічного розвитку на сьогодні є найактуальнішим завданням українського суспільства, вирішення якого потребує цілеспрямованого комплексного державного впливу на відповідні процеси.

Природною основою демографічного стану в Україні є народонаселення. Його кількість та склад залежать від показників відтворення населення. Відтворення населення - це природний та механічний рух населення, що визначається сукупністю процесів народжуваності та смертності, що визначають розміри природного приросту. Природний приріст - це співвідношення між кількістю народжених і померлих за рік в перерахунку на 1000 чол. Природний приріст обчислюється в проміле (‰), може мати позитивне, негативне і нульове значення. Ці показники визначають збільшення, зменшення або незмінність населення. Під приростом населення розуміють збільшення чисельності жителів будь-якої території (області, району, населеного пункту) за будь-який проміжок часу (рік, період між переписами тощо) [1].

Досліджуючи вище зазначені показники за останнє десятиліття по Україні, можна сказати, що однією з проблем соціально-економічного розвитку України є відчутне загострення демографічної ситуації. Підтвердженням цього є насамперед те, що за останні роки в умовах, коли на території України не було ані збройних конфліктів, ані епідемій чи природних катаклізмів, чисельність її населення зменшилась на 4,9 млн.

осіб. Результатом скорочення чисельності населення стає деформація всіх основних демографічних показників: тривалості життя, статеві-вікової структури населення, шлюбності, розлучуваності, еміграції тощо в бік їх погіршення [2].

Для сучасної демографічної ситуації в Україні характерні:

1. різке зменшення народжуваності, збільшення смертності і відсутність природного приросту;

2. постаріння населення, збільшення «навантаження» на працездатну його частину;

3. скорочення тривалості життя як чоловіків, так і жінок;

4. погіршення здоров'я нації;

5. інтенсифікація міграційних процесів, вплив яких на демографічні та соціально-економічні показники суперечливий і нерідко негативний [3].

Станом на 2014 р. в Україні, за оцінкою, проживало 45 426,2 тис. осіб. Упродовж січня-грудня 2013 р. чисельність населення зменшилась на 126,8 тис. осіб.

Загальне скорочення чисельності населення відбувається виключно за рахунок природного скорочення (158,7 тис. осіб), яке спостерігалось в усіх регіонах країни, крім Волинської, Рівненської, Закарпатської областях та м. Києві, де зареєстровано природний приріст населення – 1034, 2889, 3689, 5302 осіб відповідно. Також, зберігається значна диференціація рівня народжуваності: від 9,1 народжених на 1000 жителів у Луганській до 15,1 у Рівненській областях (рис.1) [4, с. 10-11].

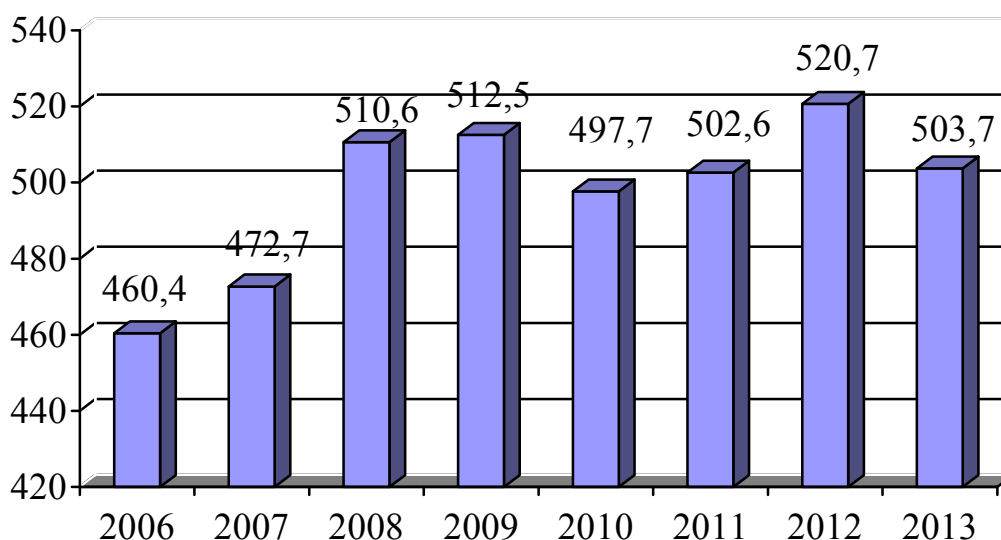

Рис. Кількість народжених у 2006-2013 рр. (тис. осіб) [4, с. 11]

У січні-грудні 2013 р. рівень смертності в середньому по Україні склав 14,6 померлих на 1000 жителів, водночас в Чернігівській області цей

показник найвищий – 18,6 померлих на 1000 жителів, а найнижчий – у м. Києві 9,8 померлих на 1000 жителів.

Протягом 2013 р. зафіксовано міграційний приріст населення – 31,9 тис. осіб, однак, в порівнянні з 2012 р. міграційний приріст населення зменшився на 48,4 %.

Для населення України характерне старіння населення. Внаслідок постійного зниження народжуваності впродовж останнього століття, частка дітей знизилась з приблизно 40% на початку ХХ ст. століття до 15% на поч. ХХІ ст. Частка працездатного населення змінювалася повільно і коливалася у межах 60% - 62%. Натомість, зі збільшенням тривалості життя і зниженням смертності, спостерігалось зростання частки населення старше 60 років — від 3-4% на початку ХХ ст. до 21% на початку ХХІ ст.

Демографічна політика України в сучасних умовах повинна бути направлена не тільки на стимулювання народжуваності, але і на зміцнення сім'ї, підвищення матеріального добробуту людей, зниження захворюваності і смертності.

Отже, демографічні процеси не можуть залишатися без уваги держави, оскільки вони торкаються найважливіших сфер життя людей і рівня економічного розвитку країни.

Тому на наш погляд для покращення демографічної ситуації в Україні, необхідно вжити наступні заходи:

- розробити програми та заходи, що пояснюють коротко та довгострокові переваги здорового способу життя це в першу чергу відноситься до молодого покоління;

- використовувати податки, тарифи, правові положення та норми для широкого запровадження заходів на підтримку здорового способу життя;

- подолання бідності, запобігання розвиткові хронічної та успадкованої бідності на основі зростання доходів та рівня життя всього населення;

- забезпечення ефективної зайнятості, яка має стати надійною гарантією належного рівня життя не тільки для самого працюючого, а і для його утриманців.

Список використаних джерел:

1. Назарова Г.С., Марченко С.К. Демографічний стан в Україні та проблеми що з ним пов'язані [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/5_96257.doc.htm
2. Лібанова Е.М., Щербина О.І. Шлюб, сім'я та дітородні орієнтації в Україні. - К.: АДЕФ-Україна, 2008.

3. Жилка Н. Стан репродуктивного здоров'я в Україні (медико-демографічний огляд)/ ЖилкаН., Іркіна Т., Сташенко В. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2001.- 68 ст.

4. Державний комітет статистики: Соціальний звіт за 2013 рік. 64 ст.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СПОЖИВАЧІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Дзюнь Олена Богданівна

аспірантка кафедри управління національним господарством та економічної політики, Національної академії державного управління при Президентіві України

Виходячи з аналізу сучасного стану, споживачі фінансових послуг зазвичай не мають достатньої інформації та знань щодо своїх прав та зобов'язань, яких вони набувають при виборі фінансової послуги.

Сьогодні потребує створення інформаційне середовище, необхідне для послідовного підвищення рівня фінансової обізнаності населення та, відповідно, захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг. Така державна політика сприятиме дотриманню прав людини, формуванню фінансової культури населення для прийняття економічно-обгрунтованих рішень при використанні фінансових послуг, попередженню виникнення ризиків участі споживачів фінансових послуг у фінансових аферах, змінить упереджене та негативне ставлення споживачів фінансових послуг до фінансових установ і переконає їх в тому, що наявність таких інститутів є нормою сучасного суспільства та невід'ємною частиною ринкових відносин.

Загальні права та обов'язки споживачів небанківських фінансових послуг визначені Конституцією України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про захист прав споживачів», Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та спеціальними законами, які регулюють надання фінансових послуг.

Так, на сьогодні передбачено, що споживач під час отримання фінансової послуги має право на належну якість послуги та обслуговування, необхідну та достовірну інформацію про послугу, відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків послуги, звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав [1].

Фінансові послуги надаються суб'єктами господарювання на підставі договору, який повинен містити назву документа, реквізити суб'єкта господарювання та фізичної особи, яка отримує фінансові послуги, найменування фінансової операції та розмір фінансового активу,

строки його внесення та умови взаєморозрахунків, строк дії договору та порядок його припинення, права та обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання умов договору, а також інші умови за згодою сторін та їх підписи [2].

Перед укладенням договору споживач зобов'язаний уважно ознайомитися з правилами або іншими документами, які регламентують надання небанківської фінансової послуги, та у разі необхідності роз'яснення умов та правил надання послуги, - до початку її отримання. Також споживач має дотримуватися усіх умов договору про надання небанківської фінансової послуги, здійснювати оплату послуги у визначений строк, надавати необхідні документи небанківській фінансовій установі, у передбачених законодавством випадках. Обов'язки споживача також регламентуються договором про надання небанківської фінансової послуги.

Діюче законодавство забороняє фінансовим установам в односторонньому порядку збільшувати розмір процентної ставки або інших платежів, передбачених кредитним договором або графіком погашення боргу, за винятком випадків, встановлених законом. Також фінансові установи не мають права вимагати дострокового погашення несплаченої частини боргу за кредитом та розривати в односторонньому порядку укладені кредитні договори у разі незгоди позичальника із пропозицією фінансової установи збільшити процентну ставку або інший платіж, передбачений кредитним договором або графіком погашення боргу [2].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-ХІІ. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/print1412148766883503>.
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-ІІІ. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/print1412148766883503>.

ПОНЯТТЯ ІНТЕРЕСУ В СТРАХОВИХ ВІДНОСИНАХ

Лук'яниця Артем Олегович

студент ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Науковий керівник: Журавка О. С., ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Кожна наука потребує чітко сформованого та впорядкованого понятійного апарату. Не є виключенням і страхова наука та практика. На

сьогоднішній день, визначення понятійного апарату страхової сфери, а також його використання у практичній діяльності являється значною проблемою, тому що існує багато точок зору різних дослідників та науковців з цього приводу. Даний аспект призводить до розходжень у тлумаченні сутності, як окремих понять, так і механізму здійснення процесу страхування в цілому. В свою чергу, це створює умови для неоднозначного сприйняття місця страхування в економічній системі та суспільстві. Важливими поняттями у функціонуванні страхової сфери є економічний та страховий інтерес. Різні підходи до тлумачення цих термінів викликають велику кількість протиріч юридичного характеру, бо страхування, окрім економічних відносин, відображає ще й цивільно-правові відносини, що уособлюються в договорі страхування. Тому, однозначність та чіткість даних понять є, безумовно, важливим аспектом страхової діяльності. Вищезазначене обумовлює актуальність розгляду питань, які пов'язані з поняттям інтересу в страхових відносинах.

Науковці тлумачать поняття інтересу, як усвідомлену потребу, яка характеризує відношення людей до предметів, явищ дійсності, що мають для них важливе значення [3]. Визначення рушійних сил всіх економічних процесів, які виникають у суспільстві, завжди призводять до появи проблеми економічних інтересів. Економічний інтерес є важливим чинником розвитку економічних відносин, але вимагає взаємодії з іншими факторами, що мають ціннісний характер. Без таких факторів він просто не діє. У сучасних умовах, економічні інтереси зазнають певної зміни свого змісту, що викликає зміни і в характері взаємодії суб'єктів економічних відносин у процесі їх реалізації. Під час процесу страхування суб'єкти взаємодіють також керуючись своїми інтересами. Їхні інтереси – це, перш за все, інтереси, спрямовані на задоволення своїх потреб в страховій сфері.

Страховання, як економічна та суспільна категорія, являє собою відносини, в яких бере участь кілька суб'єктів, які мають свій інтерес функціонування. Вони характеризуються певним рівнем суперечності, виникають, розвиваються та припиняють своє існування, а також мають конкретну мету реалізації. Страхові відносини, як і будь-які економічні, формуються під впливом взаємодії попиту та пропозиції, і виникають між страховиком та страхувальником з приводу захисту конкретного об'єкта, який має практичне втілення у матеріальних та нематеріальних цінностях [1]. Тому, можна зробити висновок, що страховий інтерес тісно пов'язаний із сутністю об'єкта страхування. Страховий інтерес, перш за все, реалізовується через задоволення майнового інтересу людини – її свідомої потреби в захисті свого майна. Можна виділити етапи появи страхового інтересу:

- наявність майна у суб'єкта;

- усвідомлення наявності ризику, пов'язаного з майном;
- поява майнового інтересу щодо збереження або захисту майна;
- поява страхового інтересу;
- страхування майна.

Страховий інтерес, який виникає на основі майнового, має три складові: матеріальну (виплата, відшкодування при настанні страхової події), юридичну (виникає страхове зобов'язання, яке є юридично врегульованим) та психологічну (проявляється у забезпеченні відсутності страху у суб'єкта за застраховане майно)[2]. У загальному розумінні, страховий інтерес – це передумова виникнення потреби у страхових відносинах. У матеріальному сенсі – це страхова сума, в яку будуть оцінені збитки, спричинені настанням страхового випадку. Тому, страховий інтерес є поняттям, яке стосується суто страхувальника, і не має відношення до страховика.

Щодо страховика, то він має економічний інтерес у страхових відносинах. Такий інтерес пов'язаний з отриманням доходу, в результаті надання страхових послуг. Держава, яка у відносинах страхування не приймає безпосередньої участі, а тільки регулює їх, також має свій інтерес. Він проявляється в підвищенні рівня сталості економічної системи за рахунок використання страхування як інструменту відтворення, мобілізації через страховика інвестиційних ресурсів [2].

Функціонування страхової сфери забезпечується поєднанням інтересів всіх суб'єктів страхових відносин. Якщо охарактеризувати ідеальні страхові відносини через призму поняття інтересу, то можна зазначити наступне: страхувальник реалізує свій страховий інтерес, отримуючи, за відповідну плату, страхову послугу; страховик реалізує свій економічний інтерес, отримуючи дохід; держава має економічний інтерес, отримуючи дешеві інвестиційні ресурси та надходження у вигляді податків та обов'язкових зборів за страхову діяльність, тим самим підтримуючи сталість економічної системи в цілому.

Отже, роблячи висновок, зазначимо, що для ефективної діяльності страхової сфери потрібна система страхових відносин, в основі якої знаходяться економічний та страховий інтерес. Проведений нами аналіз даних категорій говорить про те, що це різні за змістом поняття. Об'єктом страхових відносин виступає майновий інтерес, який для страхувальника є страховим інтересом, і для інших суб'єктів – економічним. Функціональність страхової системи забезпечується синтезом та гармонізацією інтересів усіх суб'єктів страхових відносин. Тож, поняття інтересу – є дуже важливим аспектом під час виникнення страхових відносин та діяльності страхової системи загалом.

Список використаних джерел:

1. Александрова М. М. Теоретичні основи оцінки фінансової корисності страхування/ М. М. Александрова // Облік і фінанси АПК.– 2005. – № 6.– С.14–18.
2. Зайцева Е. А., Савченко И. А. Экономический интерес и социокультурная интеграции/ Е. А. Зайцева, И. А. Савченко //Вестник Нижегородського університета им. Н. И. Лобачевского. – 2010. – № 2(1). – С. 332 – 339
3. Словник страхових термінів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.insur-info.ru/dictionary>

СТРАХОВІ БРОКЕРИ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Рудомет Анна Олександрівна

студентка ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Науковий керівник: Журавка О. С., ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

На сьогоднішній день українська економіка знаходиться в процесі трансформації. Даний процес вимагає приділення особливої уваги саме фінансовому ринку країни. Одним із важливих елементів цього ринку є страховий ринок. Наявність потреби у страхових послугах, страховому захисті, та можливість реалізації цих потреб характеризують міру економічного розвитку держави. У сучасних умовах, розвиток страхового ринку та його вихід із кризи тісно пов'язаний з інститутом страхових посередників, а саме страхових брокерів, які є невід'ємним елементом посередництва між страховиком та страхувальником. Страхові брокери, з одного боку, допомагають клієнтам обрати найвигіднішу та найоптимальнішу пропозицію страхового захисту, а з іншого – допомагають страховикам якомога краще реалізувати їх бізнес. Враховуючи повільні темпи розвитку вітчизняної страхової сфери, та нестабільність економіки в цілому, питання діяльності страхових брокерів, як важелів покращення даних економічних показників, постають дуже гостро та потребують нагального вирішення. Тому, дослідження особливості діяльності страхових брокерів та визначення перспектив їх роботи є актуальним.

Страхові брокери відрізняються від агентів, диспашерів, аджастерів та інших страхових посередників тим, що вони діють від свого імені та на власний ризик, а їхньою метою є отримання прибутку[4]. Саме ці

особливості обумовлюють існування брокерів, як окремих суб'єктів підприємницької діяльності на страховому ринку. Поява інституту страхових брокерів на Україні – наслідок вступу нашої країни на шлях ринкових відносин, інтеграції в європейське співтовариство. Реєстрацію страхових та перестрахових брокерів в Україні здійснює Національна комісія фінансових послуг. Згідно з чинним законодавством можна виділити основні види діяльності страхового брокера на вітчизняному страховому ринку. Такими видами є: консультування, експертно-інформаційні послуги, укладання та виконання (супровід) договорів страхування (перестраховування) [1]. Враховуючи зазначені особливості видів діяльності, виділимо завдання українських страхових брокерів перед страхувальниками:

- представляти свого клієнта, діяти як його консультант та інформувати його з усіх питань страхової сфери;
- вести переговори від імені свого клієнта на його користь;
- забезпечувати повний цикл діяльності;
- розподіляти ризик та надавати гарантії щодо страхового захисту, які б відповідали найвищим стандартам.

Перед страховими компаніями, основними завданнями страхового брокера є надання послуг якомога більшій кількості суб'єктів, розроблення системи заохочення клієнтів, а також виконання своїх обов'язків на вищому рівні.

На сьогоднішній день, в країнах Європи попит на діяльність страхових та перестрахових брокерів є дуже високим. У більшості розвинених країн кількість страхових брокерів у багато разів перевищує кількість власне страхових компаній. Якщо порівняти, за даними показниками, Україну та країни Європи, то побачимо велику різницю. Так, у Німеччині, Ірландії, Канаді, Швейцарії, Великобританії, Данії кількість страхових брокерів та кількість страхових компаній (станом на 2013 рік) знаходяться у співвідношенні 1:13, 1:15, 1:83, 1:26, 1:18, 1:11 відповідно. В Україні, у 2013 році, кількість страхових компаній становила 411 штук, а кількість страхових брокерів – 62 особи (7:1)[2]. Із проаналізованих даних можемо зробити висновок, що інститут страхових брокерів України розвинений набагато менше, ніж європейський. Також, помітний дисбаланс між кількістю страхових компаній та страхових брокерів. Все це говорить про досить повільні темпи розвитку страхової сфери нашої держави.

Стан розвитку інституту страхових брокерів в Україні можна проаналізувати за показниками їх діяльності у різних видах страхування. Такі дані наведені в таблиці 1[3].

Таблиця 1

Структура страхових премій, отриманих за участю страхового брокера станом на 2013 рік

Показник	Страхові премії, тис. грн.	Структура, %
Страхування життя	667,6	1
Особисте страхування	175410,0	25,7
Майнове страхування	8217,9	12,1
Страхування відповідальності	1809,6	2,7
Обов'язкове страхування	39950,1	58,6
Загальний обсяг страхових премій, отриманих страховиками за договорами страхування і перестраховання, укладеними за участю брокера	18186,2	100,00

Як ми бачимо, не дивлячись на те, що страхові брокери працюють у всіх сегментах ринку страхування, найбільшу частку діяльності займає обов'язкове страхування – 58,6 %, а найменша частка припадає на страхування життя – 1 % та страхування відповідальності – 2,7 %.

Динаміка розвитку діяльності страхових брокерів має екстенсивні показники. Насамперед, зменшення страхових брокерів на страховому ринку пов'язане з виникненням проблем із визначенням розміру нагороди та її отриманням. Комісійна винагорода брокерів за посередницьку діяльність в Україні складає, в середньому, 10 % страхових премій. Також, важливо зазначити що в нашій країні існує диспропорція в розміщенні страхових брокерів. Наприклад, в Київській області розташовано більше 60 % від загальної кількості страхових брокерів, на Західній та Центральній Україні їх частка дуже незначна, а також, існують такі регіони, де інститути страхових брокерів відсутні зовсім.

Роблячи висновок, зазначимо, що в Україні існує чітко розроблена законодавча база, яка обумовлює всі аспекти діяльності страхових брокерів. Українське законодавство в цій сфері можна порівняти з європейським. Але, фактичні показники діяльності вітчизняного інституту страхових брокерів набагато відстають від європейських. Інститут страхового брокерства в Україні знаходиться на початку свого розвитку. Нестабільність економіки, стійкі кризові явища, недовіра громадян до страхових посередників та страхових компаній, недостатній рівень професійності страхових брокерів, екстенсивні показники діяльності страхового ринку – все це є причинами не досить добрих показників

діяльності українських страхових брокерів. Але, світовий досвід вказує на те, що кризові явища, так би мовити, очищують страховий ринок, і формують його для якісного та інтенсивного розвитку в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок провадження діяльності страховими посередниками» від 18.12.1996 р. № 1523 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1523-96-p>
2. Звіт ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції та стратегії забезпечення сталого розвитку страхового ринку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/Грудневі%20читання_КНУ%20Шевченка%20Берлін_12.12.2013.pdf
3. Відомості про надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестрахованні станом на 30.09.2013 р. // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/docs/Ogliad/SK/Poserednycki/sb_III_kv_13.xls
4. Махортов Ю. О. Роль страхових брокерів у розвитку страхового ринку України / Ю. О. Махортов, Н. О. Теличко // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 4(18). – С. 122 – 129.

НАПРЯМИ ДОСЯГНЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО РІВНЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Тягай Вікторія Олександрівна

студентка Національного університету ДПС України

Кузьміна Катерина Геннадіївна

студентка Національного університету ДПС України

Науковий керівник: Тучак Т.В., д.е.н., доцент Національного університету ДПС України

Оподаткування - це серйозний чинник, що впливає на результати фінансово-господарської діяльності організацій. Тому поряд з необхідністю сплати податків до бюджетів, підприємці шукають різні методи, як в межах чинного законодавства сплатити найменше податків до бюджетів, тим самим збільшуючи власні доходи. Це досить правильна концепція, адже використовуючи цілком легальну схему зменшення оподаткування, підприємець може збільшити власний прибуток. Найпоширенішим серед способів зниження рівня оподаткування є оптимізація податкових платежів [1].

Значний внесок у розвиток науки про оптимальне оподаткування у своїх працях розглядали Соколовська А.М., Левченко О.Н., Смірнова О.О. та ін.

Податкова оптимізація полягає в використанні платником податків дозволених чи незаборонених законодавством способів зменшення суми податкових платежів. Є й інші способи зменшення навантаження, проте не всі з них є юридично правомірними. Проте за порушення норм податкового законодавства платники податків притягуються до фінансової, адміністративної, та кримінальної відповідальності. Тож у разі виявлення правопорушень, платник податків втратить в декілька разів більше, ніж тоді, коли він сплачував би податки в рамках закону [2].

Отже, усі схеми оптимізації можна поділити на три основні групи:

1) Виведення коштів із оподаткування. Обов'язковою умовою даної групи є використання фіктивних договорів і фіктивних фірм. Такі схеми протизаконні, короточасні і можуть бути швидко виявлені представниками контролюючих органів. Тому вони вирізняються дуже високим ризиком [3].

2) Переведення грошових коштів в сферу з меншим рівнем оподаткування. Наприклад, в офшорні зони, в підприємства зі спрощеною системою оподаткування, пільговим оподаткуванням, в інші сфери діяльності. Так грошові кошти не виводяться з легального обороту, і при необхідності можуть бути повернені назад. Такий шлях є менш ризиковим. Проте виявити такі схеми дуже легко, коли в компанії угоди виконуються на основі фіктивних документів, недостатньо грошових ресурсів і майна, угоди здійснюються за заниженими та завищеними цінами тощо [3].

3) Відстрочка сплати податкових платежів - перенос на наступні періоди з використанням незавершених операцій, виконання операцій з подальшою їх відміною. У такого методу оптимізації найменший рівень ризику серед інших схем через основну ціль: оптимізатор не ухиляється від оподаткування, а переносить навантаження на пізніше [3].

Отже, оптимізація завжди має ризики і завжди виникають питання в процесі її постановки. Тому не можна зупинитися на одній схемі, її потрібно постійно покращувати і пристосовувати до постійно змінного законодавства. Податкова оптимізація на підприємстві є дуже важливою, крім того вона повинна бути орієнтована не тільки і не стільки на мінімізацію податкових платежів, скільки на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, так як вона дає змогу зменшити податкове навантаження законним способом.

Список використаних джерел:

1. Евстигнеев Е.Н. Основы налогообложения и налогового права/ Учеб. пособие. - М.: ИНФА-М, 2013. – 326 с.
2. Мінімізація сплати податків: збірник тез. – Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України, 2010. – 241с.
3. Інформація з сайту аудиторської компанії «А.Б.А.» - [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.buhuslugi.com.ua/ua/>

ПРИГНІЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ

Артеменко Інна Леонідівна

аспірантка кафедри макроекономіки та державного управління,
Київського національного економічного університету імені Вадима
Гетьмана

Сучасний розвиток українського суспільства характеризується ескалацією воєнної агресії з боку Росії а також зростанням обсягів зовнішнього державного боргу, який досяг критичної маси – 75% від ВВП. Економіка України сьогодні переживає найскладніші часи свого соціально-економічного розвитку за всю новітню історію. На порядок денний постало питання існування держави України та її майбутнє. За таких умов питання фінансового забезпечення функціонування економіки України висувається на перший план. В даному контексті створення сприятливого інвестиційного середовища в Україні є життєво важливою потребою. Задля економічної та соціальної стабілізації в цілому необхідне розширення та активізація інвестиційної діяльності, масштаби якої та рівень сформованості інвестиційного клімату є визначальними для підвищення конкурентоспроможності й ефективної діяльності країни на тривалу перспективу.

У зв'язку з означеними політико-економічними та воєнними подіями в Україні за останні рік різко погіршився інвестиційний клімат, що обумовлено великими інвестиційними ризиками. Так, зокрема, обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України на 31 грудня 2014 року становив 45916 млн.дол. США, що порівняно з обсягами на 1 січня 2013 року на 20% менше. Зниження обсягу інвестицій, згідно з повідомленням, переважно зумовлене падінням курсу гривні, а вплив акціонерного капіталу був незначним. Інвестиції надходили зі 131 країни світу. Основними країнами-інвесторами в економіку України були Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія та Віргінські Острови (Брит.). Найбільш привабливими для іноземних інвесторів в Україні є переробна промисловість (27,4 % від загальних інвестицій), фінансова та страхова діяльність (25,1 % від загальних інвестицій), а також оптова та роздрібна торгівля (13,1 % від загальних інвестицій).

За даними Державної служби статистики прямі інвестиції з України у 2014 році в порівнянні з 2013 роком скоротилися на 3,7%. Найбільш привабливими для вітчизняних інвесторів були Кіпр, Російська Федерація,

Латвія, Польща, Грузія, Віргінські Острови та Казахстан. Найбільшу питому вагу у структурі прямих інвестицій з України за видами економічної діяльності станом на 31.12.2014 р. припадає на професійну, наукову та технічну діяльність – 85,5% та на фінансову і страхову діяльність – 8,9%.

За результатами дослідження Європейської Бізнес Асоціації відмічається падіння індексу інвестиційної привабливості у IV кварталі 2014 року в порівнянні з I, II та III кварталами 2014 року. До негативних змін в інвестиційному кліматі України експерти відносять дефляцію гривні, фінансову нестабільність, непрозору політику НБУ – 27% респондентів; відсутність економічних реформ – 17% респондентів; війну в Донбасі, російське втручання – 16% респондентів; непрофесійні та непрозорі дії уряду – 14% респондентів та корупцію – 10% респондентів. Стосовно семи ключових проблем, які піднімає Європейська Бізнес Асоціація в контексті бізнесу і стосунків з владою, оцінки залишаються переважно незмінними: поточна ситуація вважається експертами майже повністю не сприятливою для вирішення проблем валютного регулювання; скоріше несприятливою для реформування судової системи, корупції, відшкодування ПДВ, земельних питань, технічних бар'єрів торгівлі та митних процедур.

Низький рівень інвестиційної привабливості економіки України обумовлений базовими політичними, соціальними та правовими нормами, які формують основу виробництва, обміну та розподілу. До деструктивних норм слід віднести великі масштаби корупції та неспроможність держави захистити права власності. Про слабкість державних інститутів України щодо гарантії прав приватної та державної власності свідчать факти розповсюдження рейдерства та суперечки навколо привласнення державою державної частки дивідендів Укрнафти. Подолання корупції в Україні є другим по своїй значимості (в порівнянні з захистом територіальної цілісності України) чинником забезпечення сприятливого інвестиційного середовища.

Список використаних джерел:

1. Статистичні дані [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Уильямсон О. И. Экономические институты капитализма. Фирмы, рынки, «отношенческая» контрактация/ О.И. Уильямсон . - Спб.: Лениздат; CEV Press, 1996. – 702 с., с.688
3. Індекс інвестиційної привабливості в Україні, за дослідженням ЄБА. [Електронний ресурс] // Європейська бізнес асоціація. – 2015. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/about-eba/indices/investment-attractiveness-index>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Гагаріна Яна Юріївна

студентка Дніпропетровської державної фінансової академії

Желєзнова Альона Олександрівна

студентка Дніпропетровської державної фінансової академії

Науковий керівник: Черевко О.Л., Дніпропетровська державна фінансова академія

На сучасному етапі розвитку світової економіки не викликає сумніву факт того, що саме інноваційна діяльність є головним джерелом прогресу будь-якої держави.

Україна у 2012 році, за даними звіту ВЕФ, посідала 71 місце серед 144 країн світу за субіндексом «Інновації». При цьому останнім часом спостерігається динаміка погіршення складових субіндексу, зокрема, протягом 20010-2014 рр. в Україні знизився рівень здатності підприємств здійснювати інноваційну діяльність, погіршилась якість науково-дослідних закладів, скоротились витрати компаній на здійснення НДДКР та обсяги закупівель державою високотехнологічних товарів, відзначається низький рівень співпраці у дослідній діяльності між закладами освіти та промисловістю, кількості зареєстрованих патентів на винахід, кадрової забезпеченості вченими та інженерами. [4]

З огляду на цей показник, нагальним питанням нині постає переосмислення ролі держави як каталізатора активізації інноваційних процесів у країні.

На даний час в Україні існує близько 200 документів, за допомогою яких держава встановлює правила для інтелектуальної еліти, наукових і науково-дослідних установ для фінансування й забезпечення необхідних умов для діяльності через закони, формальні і неформальні розпорядження та допоміжні норми. [2] Однак багато з них суперечать один одному та є неефективними, не мають практичного застосування та створюють перепони щодо здійснення підприємствами інноваційної діяльності, тобто фактично (на ділі) відсутній вплив держави на інноваційні процеси в країні.

Узагальнення світового досвіду створення сприятливого інноваційного середовища і державного регулювання інноваційних процесів дозволяє виявити найраціональніші підходи і інструменти для використання у світовій практиці, до яких можна віднести:

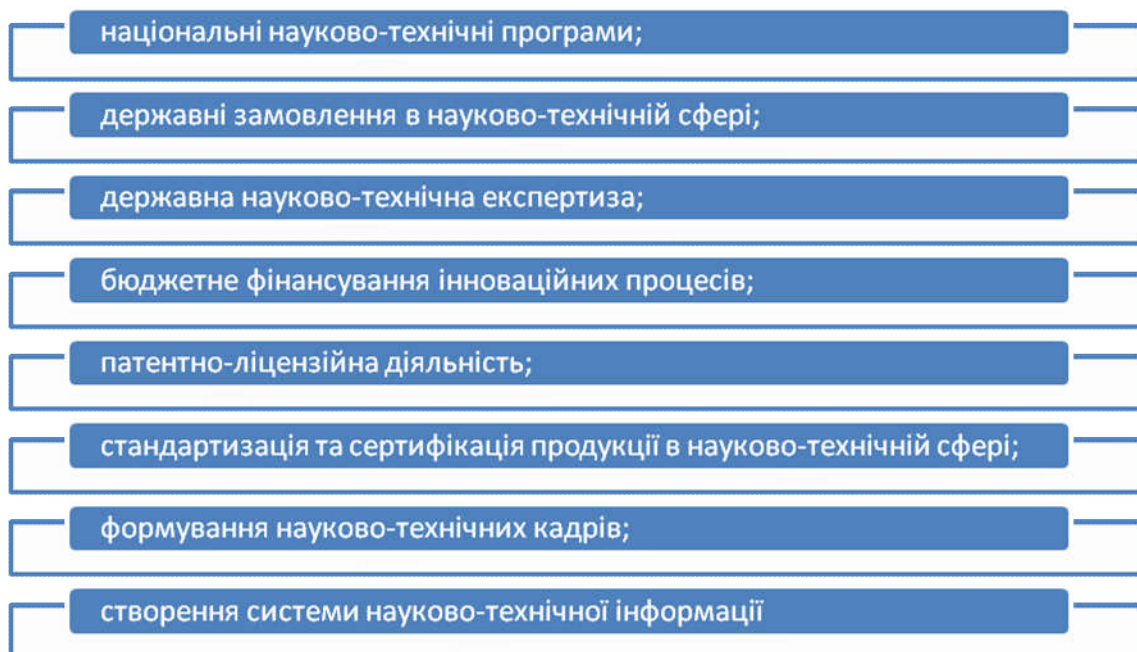

Рис.1. Перелік підходів та інструментів

Весь арсенал методів державного регулювання інноваційного процесу за форми дії на розвиток економіки поділяється на методи прямого та непрямого регулювання, що визначаються структурою галузей господарства, стратегією розвитку, впливом надбудовних чинників на продуктивні сили.

Суть методів прямого регулювання полягає в тому, що держава бере на себе ініціативу у виборі пріоритетів науково-технічного розвитку, фінансування та стимулювання розроблення важливих національних інноваційних програм.

Методи непрямого регулювання створюють економічні та правові умови для прискорення інноваційного розвитку диференційовано відповідно до пріоритетних напрямів та програм різних галузей господарства.

Втілення в життя розробленої Стратегії інноваційного розвитку України в рамках Стратегії 2020 вимагає безпосередньої взаємодії та співпраці всіх трьох гілок влади та бізнесу, що має заповнити вакуум між державою та підприємництвом із вирішення нагальних проблем реалізації інноваційної стратегії та її розвитку, орієнтованих на трансформацію економіки, на створення нових робочих місць і підвищення добробуту всіх верств населення.

Рис.2. Пріоритетні напрями галузей господарства

Отже, забезпечення стабільного, результативного і системного функціонування господарства країни на основі інновацій полягає у формуванні та реалізації комплексного механізму, здатного враховувати, координувати і погоджувати структурні елементи всіх суспільно-економічних сфер діяльності. Створити і впровадити такий механізм регулювання здатна виключно держава.

Список використаних джерел:

1. Громадсько-політичне об'єднання «Український форум» // Україна-2015:
2. Гурій А.М., Каракай Ю.В., Петренко З.О., Вавіліна Н.І., Куранда Т.К. Інноваційна діяльність в Україні. Монографія. – К.: УкрІНТЕІ, 2007. – С. 144.
3. Мягкова О.В. Закордонний досвід державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності // Економіка та управління національним господарством. – 2012.- №2. - Сучасні питання економіки і права. – С.6 – 13. Національна стратегія розвитку. - С.40.
4. Собакевич О.В. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України. // Аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2013. – 71 с.
5. Чикаренко І. Проблеми державного регулювання інноваційної діяльності в Україні. // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – вип. 4(15). – С. 95-106.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ НА ВИРОБНИЧОМУ ПІДПРИЄМСТВІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Дейнека Ольга Сергіївна

студентка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»

В умовах ринкової економіки, коли в результаті жорстокої конкурентної боротьби виживає найсильніший, гостро стоїть проблема підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Впровадження інноваційних технологій на підприємстві є досить дієвим методом боротьби, що допомагає утримати свої позиції на ринку, а іноді і стати лідером у своїй галузі.

Конкурентоспроможність підприємства – здатність господарюючих суб'єктів пристосовуватись до нових умов господарювання, використовувати свої конкурентні переваги і перемагати в конкурентній боротьбі на ринках товарів та послуг, максимально використовуючи наявні ресурси та якомога повно задовольняючи потреби покупця [1].

Л. Шаміна та О. Самсонова у статті «Особливості впровадження технологічних інновацій» пропонують вважати технологічними інноваціями «інновації в галузі технологій, удосконалення технологій, застосування принципово нових технологій у виробництві продукту, освоєння нових технологічних регламентів, нових видів технологічного обладнання і технологічного оснащення» [3].

Як приклад впровадження технологічної інновації візьмемо підприємство з виробництва цементу. Інновація буде стосуватися зміни мокрого способу виробництва клінкеру для цементу на сухий.

На рис.1 наведено зміну обсягів продажу цементу за 2 роки та зміну долі ринку, після впровадження інноваційної технології на підприємстві.

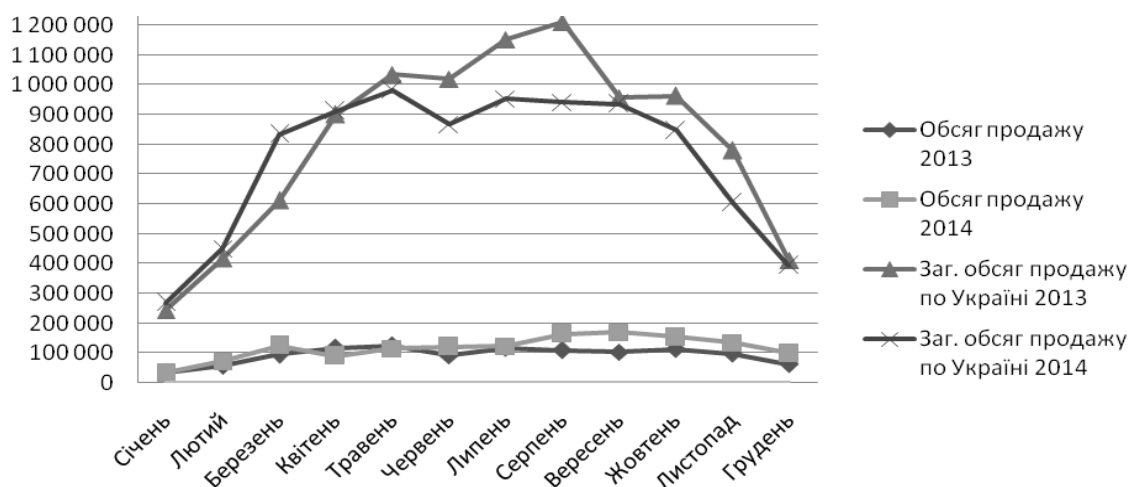

Рис.1. Порівняння обсягів продажу цементу за 2013-2014 рр.

Складено автором за даними підприємства

Нові прогресивні технології виробництва дозволяють створити нові продукти або удосконалити існуючі. Від рівня розвитку технологій залежать масштаби використання інновацій, що обумовлює інноваційний розвиток підприємства у довгостроковому періоді, а перехід підприємства від одного рівня технологій до іншого дозволяє як забезпечувати стабільні конкурентні переваги так і підвищувати конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Трещов М. М. Економічна сутність поняття конкуренто-спроможність підприємства та специфіка її формування в аграрних підприємствах. / М. М. Трещов // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету : наук.-теорет., наук.-практ. журн. УДК 338.516.22.009.12 © 2011
2. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку (Исследование предпринимательской прибыли, кредита, процента и цикла конъюнктуры): Пер. с нем. / Й. Шумпетер– М.: Прогресс, 1982. – 453 с.
3. Шамина Л. К. Особенности внедрения технологических инноваций. [Електронний ресурс] / Л. К. Шамина, О. И. Самсонова // Экономика и экологический менеджмент : электр. науч. журн. — 2011. — № 1. — Режим доступу: <http://economics.open-mechanics.com/articles/318.pdf>.

ПАТЕНТНА ОХОРОНА ВІНАХОДІВ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Пермінова С.О.

доцент, кандидат педагогічних наук, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”

Узлюк Г.Д.

студентка кафедри менеджменту, Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут”

Постіндустріальний господарський уклад передбачає, що основну частку свого багатства країна створює не за рахунок матеріального виробництва, а за рахунок виробництва нових знань (технологій, ноу-хау, способів організації діяльності, дизайну, проектування і т. ін.), та наступної реалізації цих знань в сферах виробництва, послуг [1].

Тобто, на сучасному етапі розвитку економіки інтелектуальна власність стає основною зброєю в конкурентній боротьбі за ринки наукомістких товарів і послуг. Створення стратегічних конкурентних переваг забезпечується за рахунок нарощування обсягу виданих патентів

на винаходи і промислові зразки, формування портфеля патентів із метою максимального закріплення виключних прав на розпорядження цими об'єктами.

Тому нагальним питанням сьогодення є захист винаходів патентами, що забезпечує охорону унікальної, нової та корисної ідеї, надаючи тимчасові переваги у ринковій конкуренції, і є надійним захистом протягом багатьох років [2].

Нажаль, маючи високий рівень загальної та вищої освіти, тобто значний інтелектуальний потенціал, Україна значно поступається країнам Західної Європи у виробітку інтелектуального продукту [3, с. 79].

Кількість інновацій у сфері інноваційного розвитку економіки країни, особливо тих інновацій, які мають правову охорону в Україні: винаходів та корисних моделей за останній, 2014 рік, суттєво не збільшилася. За даними Державної служби з ІВ України, кількість патентів за 2014 рік зростає: на винаходи – на 4,76%, на корисні моделі – на 13,75%. Значно зростає за цей період тільки кількість зареєстрованих знаків для товарів і послуг на 27,04% [3, с.99].

Однією з причин, яка стримує зростання кількості заявок на винаходи, корисні моделі та промислові зразки, це висока вартість оформлення заявки. Негативний вплив, також, чинять тривалі терміни оформлення заявки та низька матеріальна зацікавленість працівників підприємств у розробці нововведень.

Для використання патентів із метою економічного розвитку потрібна динамічна патентна політика, яка б разом із національною політикою планувала розвиток спільних підприємств, патентного ліцензування та стратегічних альянсів, оскільки вони можуть заохочувати розвиток місцевого винахідництва, а також приплив прямих іноземних інвестицій. При правильних підходах патентування стане ефективним стимулятором національних інновацій, досліджень і розробок, створення нової продукції та укладання угод, які створюватимуть сприятливі умови для інноваційного розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2009 – 2018 роки та на період до 2039 року. [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=47920
2. Господарський кодекс України від 16.01 2003 р. No 436IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблематика та рішення / О. І. Амоша // Економіст. – 2005. – No 6. – С. 28–32.

ДЕЯКІ ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОКРЕМИХ СКЛАДОВИХ ЧИННИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Шевченко Анастасія Ростиславівна

кандидат політичних наук, відділ міжнародних зв'язків Національної академії наук України

Понад 20 останніх років Україна намагається вирішити проблему створення механізмів досягнення політичної стабільності, консенсусу інтересів різних інститутів та суб'єктів політичної влади у процесі прийняття політичних рішень в економічній сфері, обґрунтування значимості устрою суспільно-політичного життя щодо формування економічної політики держави, яка б відповідала запитам кожного пересічного громадянина [1]. В українській економіці нерозв'язані проблеми накопичувалися десятиріччями. Не підкріплена економічним розвитком "соціалізація" бюджету тільки тимчасово вирішувала завдання покращення добробуту громадян, оскільки вона не базувалася на адекватному збільшенні обсягів виробництва і підвищенні рівня продуктивності праці [2]. На сучасному етапі розвитку економіки в Україні відбуваються багатокомплексні соціально-економічні та політичні процеси щодо створення ефективно діючої ринкової економіки наближеної до стандартів ЄС. До згаданих проблем додалася зовнішня інтервенція та комплекс складних питань, в тому числі економічних, пов'язаних з тимчасово окупованими територіями, а тому ЄС та США очікують затяжну українську кризу [3]. Наведені складні питання цілком логічно потребують реалізації докорінних змін в усіх аспектах економічної політики відносно оптимізації завдань національного відродження держави, як розвинутої демократичної країни із соціальною ринковою економікою [4].

Причини економічної кризи в Україні умовно можна поділити на об'єктивні та суб'єктивні. Перші пов'язані з циклічним розвитком світової економіки, а другі обумовлені потребами вдосконалення, реструктуризації, що відбуваються під впливом зовнішніх факторів. Суб'єктивні причини виникли внаслідок очевидних помилок українських можновладців в галузі державного управління за попередні роки. Сюди треба віднести недоліки в організації виробництва та «програмного збою» інноваційної політики на національному рівні. До сучасних українських реалій кризових явищ, які заважають виходу з теперешньої кризи належать застосування застарілих технологій виробництва, стратегічні

прорахунки в адмініструванні, недолуга кадрова стратегія тощо [5]. Існують передумови, що коріння української кризи можуть лежати у кульгаючому виробництві російської економіки [6]. В той же час зусилля української держави, направлені на боротьбу за реальну незалежність, що почались на початку 2014 р., що також гальмує позитивний економічний розвиток. За результатами оцінки Мінекономрозвитку управління державним майном близько 60% суб'єктів господарювання в Україні було неефективним. Цей факт суттєво посприяв безпрецедентному падінню ВВП України ще у 2009 р. на 15, 1%, та девальвація її валюти на 60%, що стало одним з найгірших макроекономічних показників в світі порівняно з рештою світових держав.

Реалізація стратегічного курсу України на подолання економічної кризи насамперед повинна враховувати слабкість внутрішнього ринку країни, перевантаженого структурою імпорту над експортом, а пріоритетною має бути політика підтримки національного виробника. Не сприяло розв'язанню вказаної проблеми здебільшого сировинний характер зовнішньоторгівельного сальдо з високою енергоємністю ВВП України зі споживанням паливно-енергетичних ресурсів, який втричі перевищував аналогічні показники країн із розвинутою економікою. Щоправда, протягом останніх років основний акцент розвитку паливно-енергетичного комплексу зосереджений на зниженні енергетичної залежності держави, створенні умов для впровадження енергозберігаючих технологій та значного заощадження енергоресурсів [7]

Отже, глобальна фінансово-економічна криза спричинила зростання обсягів тінізації української економіки, особливістю якої виявився суттєвий вплив на неекономічні сфери суспільного життя – політику, соціальні відносини, морально-психологічний клімат у суспільстві, громадську свідомість.

Список використаних джерел:

1. Барановський Ф.В. Економічна політика держави: політологічний аспект.: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Барановський Фелікс Володимирович. – К. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. —1999. — 20 с.
2. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oda.gov.ua/?lng=ukr&article=6412>
3. Merkel Evokes Cold War in Warning of Long Ukraine Crisis [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mobile.bloomberg.com/news/2014-09-29/merkel-says-eu-u-s-may-be-facing-long-ukraine-crisis.html>
4. Економічні та правові аспекти сучасної аграрної реформи в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/18800413/>

politekonomiya/ekonomichni_ppravovi_aspekti_suchasnoyi_agrarnoyi_reformi_ukrayini

5. Криза як об'єкт політичного дослідження [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/index.php/politologiya/55/7414-kriza-yak-ob-yekt-politichnogo-doslidzhennya.html>

6. Krugman P. Why We Fight Wars // Paul Krugman/ The New York Times. – Aug. 17, 2014 http://www.nytimes.com/2014/08/18/opinion/paul-krugman-why-we-fight.html?rref=opinion&_r=2

7. Olearchuk R. Ukraine: Shell deal may transform energy sector, but only with reforms // Olearchuk R./ Beyondbricks. – Jan. 25, 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://blogs.ft.com/beyond-brics/2013/01/25/ukraine-shell-deal-may-transform-energy-sector-but-only-with-reforms/>

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Кривцова Марина Сергіївна

кандидат економічних наук, Одеський національний економічний університет

Сучасна «економіка знань» передбачає, що економічний і соціальний розвиток країн завжди визначається, перш за все, людським фактором, так званим людським капіталом, який формується за допомогою освіти. Однією з головних цілей системи освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців з вищою професійною освітою і кадрів вищої кваліфікації на основі новітніх досягнень науково-технічного прогресу, економічної думки і культурного розвитку. Не менш важливим є формування навичок науково-дослідної діяльності у студентів, яка формує творче професійне мислення, сприяє саморозвитку, забезпечує єдність освітнього, навчального, виховного, наукового і практичного процесів.

Науково-дослідна діяльність студентів (НДД) – це навчання студентів основам дослідницької праці, прищеплення їм творчих навичок виконання наукових досліджень під керівництвом викладачів.

Підготовка студентів у ВНЗ повинна спиратися на безперервну самоосвіту, розвиток логічного мислення і мислєдєятєльності та ознайомлення з сучасними методами наукового дослідження.

Правильно організована і спланована науково-дослідна діяльність студентів у процесі навчання виконує ряд функцій: освітню; організаційно-орієнтаційну; мотиваційну; розвиваючу; виховничу.

Серед завдань НДД студентів можна виділити такі:

- визначення та надання студенту права вибору форм участі в науково-дослідній роботі;
- оволодіння системою понять, суджень і умовиводів в області професії, що базуються на знаннях, уміннях, навичках і досвіді діяльності;
- оволодіння методами аналізу, порівняння, класифікації, систематизації та узагальнення;
- розвиток уміння нестандартно мислити, тобто знаходити безліч різних варіантів вирішення дослідницьких завдань при одних і тих же умовах, відшукувати несуперечливі рішення суперечливих ситуацій і застосовувати знання на практиці;
- вироблення вміння реалізації технології наукового дослідження, вміння організувати і ставити експеримент, оформляти і оцінювати результати наукових досліджень;

- вироблення навичок бібліографічної, самостійної роботи з книгою та іншими, більш сучасними джерелами інформації;
- виховання почуття відповідальності за наукову повноцінність дослідження, його достовірність, змістовність і практичну корисність;
- встановлення тісних зв'язків інтересів студента з науково-освітнім напрямом, зміцнення його творчих контактів з викладачем в процесі навчання.

Форми проведення НДД студентів різноманітні і досить поширені в багатьох освітніх закладах. Умовно форми проведення НДД студентів можна згрупувати таким чином:

1. Науково-дослідна діяльність, яка включена у навчальний процес: виконання завдань, лабораторних робіт, курсових і випускних кваліфікаційних робіт, що містять елементи наукових досліджень або мають реальний науково-дослідницький характер в період виробничих і навчальних практик;
2. Науково-дослідна діяльність, яка доповнює навчальний процес (наукові проекти): участь у роботі наукових гуртків, семінарів та студентських дослідницьких лабораторій; підготовка рефератів і повідомлень за темами, винесеним для самостійного вивчення; участь у конференціях, конкурсах та олімпіадах; підготовка публікацій за результатами науково-дослідної діяльності.
3. Науково-дослідна діяльність, яка ведеться паралельно навчальному процесу: участь в якості виконавців у виконанні бюджетних та позабюджетних наукових досліджень, здійснюваних професорсько-викладацьким складом кафедр і лабораторій університету; виконання власних наукових досліджень при отриманні гранту на дослідницьку роботу.

За всієї важливості та різноманітності форм проведення НДД цей напрям навчального процесу не має достатньої популярності у студентів. Це підтверджується соціологічним дослідженням студентської молоді, яке було проведено в рамках науково-методологічного дослідження викладачами кафедри «Управління персоналом і економіка праці» серед студентів старших курсів Одеського національного економічного університету. Так лише 10% опитаних студентів відповіли, що постійно займаються НДД, 29% - відповіли «інколи» та 61% - ніколи не займаються НДД. Відмітимо той факт, що серед тих хто займається НДД більшість це робить для розвитку своїх творчих та інтелектуальних здібностей (32%) та значна кількість й тих, хто це робить на вимогу кафедри (23%). Тобто, це той відсоток студентів, котрі потенційно не готові для НДД, але прагнуть мати високі оцінки чи гарні стосунки з викладачами й тому виконують цю роботу. Серед труднощів з якими стискаються студенти при занятті НДД більшість відзначають: відсутність матеріального стимулювання (26%

опитаних), відсутність можливості реального впровадження наукових результатів (23%) та недостатність навичок для наукової діяльності (13%).

Необхідно відзначити, що сучасні студенти стали більш прагматичними та цілеспрямованими на отримання професійних знань, які знадобляться при подальшому працевлаштуванні та дають можливість мати гідну зарплату. Наукова діяльність серед студентів в більшості асоціюється з низькою оплатою праці, відсутністю престижу та поваги, малими перспективами професійного росту. Прагнення отримати в кращих університетах повноцінну освіту, необхідну для продуктивної наукової роботи, є, але більшість талановитих молодих людей пов'язує своє майбутнє з роботою в тих країнах, де праця вченого або педагога є одним з високооплачуваних видів діяльності.

Поради студентів щодо активізації НДД зводяться до наступного: розробити систему заохочень і стимулювання; підвищувати престиж НДД серед студентів; дати більш практичне спрямування НДД студентів; покращувати інформаційну базу необхідну для заняття НДД.

Вивчення літератури з приводу цього питання дозволяє сформулювати певні групи факторів, які впливають на ефективність НДДС:

- 1) Соціальні - підтримуючу політику держави щодо системи вищої освіти і науки; достатність, повноцінність і стабільність фінансування наукової діяльності вищої школи;
- 2) Соціально-психологічні та особистісні: соціально-економічний статус сім'ї студента; соціальне походження; особливості сімейної соціалізації; характер соціального самопочуття; система ціннісних орієнтацій студентів; рівень інтелектуального розвитку особистості; мотивація вибору трудової і наукової діяльності;
- 3) Ефективність організації НДД на рівні ВНЗ: наявність інфраструктури НДД у ВНЗ; система інформаційного забезпечення НДД; високий рівень професіоналізму та кваліфікації професорсько-викладацького складу; ефективність організації навчального процесу; використання інноваційних освітніх технологій; матеріальне і моральне стимулювання студентів і викладачів, що беруть участь в НДДС.

Остання група факторів цілком знаходиться у компетенції керівництва та викладачів навчальних закладів та покладає на них відповідальність за створення відповідних умов для залучення студентів до НДД.

Таким чином, для активізації науково-дослідної діяльності студентів необхідно:

1. Заохочення студентів за успіхи в науково-дослідній діяльності, що може здійснюватися у вигляді: надання рекомендацій для подальшого навчання та стажування; надання можливості закінчення ВНЗ за більш короткий

термін; дострокових складання іспитів і заліків; участі в спеціальних заняттях для найбільш здібних і талановитих студентів.

2. Здійснення матеріального стимулювання науково-дослідної діяльності у вигляді: селективний стипендій; надбавок до посадових окладів та стипендій; грантів; грошових премій; пам'ятних та цінних подарунків

3. Моральне стимулювання учасників науково-дослідної діяльності у вигляді оголошення подяки; нагородження; присвоєння почесних звань; публікації результатів наукової діяльності.

4. Науково-дослідна діяльність повинна носити міждисциплінарний характер і здійснюватися студентами на всіх етапах навчального процесу:

- 1 етап (2 курс) - початковий (ознайомлювальний) етап, метою якого є оволодіння основами організації і проведення наукового дослідження.

- 2 етап (3 курс) - етап педагогічного впливу, метою якого є творче освоєння студентами принципово нового компонента діяльності (проведення навчального заняття).

- 3 етап (4 курс) - науково-педагогічний етап, мета якого полягає у проведенні закінченого наукового дослідження в умовах конкретного освітнього закладу, щонайменше самостійну наукову цінність.

- 4 етап (5 курс) - завершальний (кваліфікаційний) етап, на якому студенти не тільки досліджують існуючі проблеми, а й розробляють нові способи вирішення як вже існуючих, так і невідомих раніше завдань.

Список використаних джерел:

1. Сизарева Ю. В. Исследовательская работа студентов — первые шаги к науке / Ю. В. Сизарева, Е. Г. Прудникова // Молодой ученый. — 2014. — №15. — С. 302-304.

2. Чупрова Л. В. Научно-исследовательская работа студентов в образовательном процессе вуза / Л. В. Чупрова // Теория и практика образования в современном мире: материалы междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). — СПб.: Реноме, 2012. — С. 380-383.

3. Миронов В.А. Социальные аспекты активизации научно-исследовательской деятельности студентов вузов: Монография / В.А. Миронов, Э.Ю. Майкова. - Тверь: ТГТУ, 2004. - 100 с.

Підписано до друку 30.04.2015
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 50 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net